

Herrängen- Långsjö

Beskrivning

Herrängen- Långsjö är belägen i stadsdelsområdets västra del. Stadsdelarna innehåller en stadsdelspark och antal strandparker som gränsar mot Långsjön.

Stadsdelarnas äldsta byggnader är två gårdar, Herrängens gård och Långsjö gård som uppfördes under 1780 respektive 1880- talet. Fram till år 1910 fanns en viss villabebyggelse, men det var framförallt från och med år 1910 som en krafigare exploatering med villabebyggelse, småstugor och sommarhus tog vid. Flera av byggnaderna har strandtomt mot vattnet. Under perioden infördes även ett antal busslinjer i området. För att svara mot det ökande antalet barn uppfördes Herrängen skola under 1950- talet.

Under de senaste åren har flera tomter styckats av för att ge plats åt nya moderna hus och flera av de äldre villorna har rivits eller ändrat karaktär.

Antal invånare: 6715.

Yta: 321 ha.

Terräng: Svagt till mycket kuperad.

Platser

Stadsdelspark

107. Herrängens gård

Närpark

108. Herrbacken/ Storhagen

109. Bergtorpskärrret

Naturpark

110. Naturpark vid Svartlösavägen

111. Naturpark vid Konvaljestigen

Strandpark

112. Långsjöbadet

113. Strandängen

114. Sjöstråket

115. Långsjöviken

116. Strandpark vid Maskrosstigen

117. Långsjöbrink

118. Långsjöbranten

Parktorg

119. Långsjö torg

Natur- och friluftsområde

120. Älvsjöskogen

Bostadsnära natur

121. Herrängsskogen

122. Skarpan

123. Långängsdungen

124. Natur vid Långängsvägen

125. Natur vid Aklejarondellen

126. Natur vid Murgrönerondellen

127. Norrhagen

128. Natur vid Orrbrinken

129. Natur vid Blåmesstigen

130. Natur vid Syrsegränd

131. Natur vid Bromsvägen

Park- och naturstråk

132. Stråk längs Vantörsvägen

133. Stråk vid Herrängens skola

Övriga gröna friitor

134. Grönytor längs Mickelbergsvägen

135. Grönytor längs Norrhagsvägen

136. Grönytor vid Sjöhagsvägen- Segeltorpsvägen

137. Grönytor längs Irisvägen

138. Grönytor vid Herrängsvägen- Vildrosstigen

139. Grönytor vid Segeltorpsvägen- Norrhagsvägen

140. Grönytor längs Herrängsvägen

141. Grönytor längs Långbrodalsvägen

142. Grönytor längs Svartlösavägen

143. Grönytor vid Långsjövägen- Myrtenvägen- Gårdsstigen

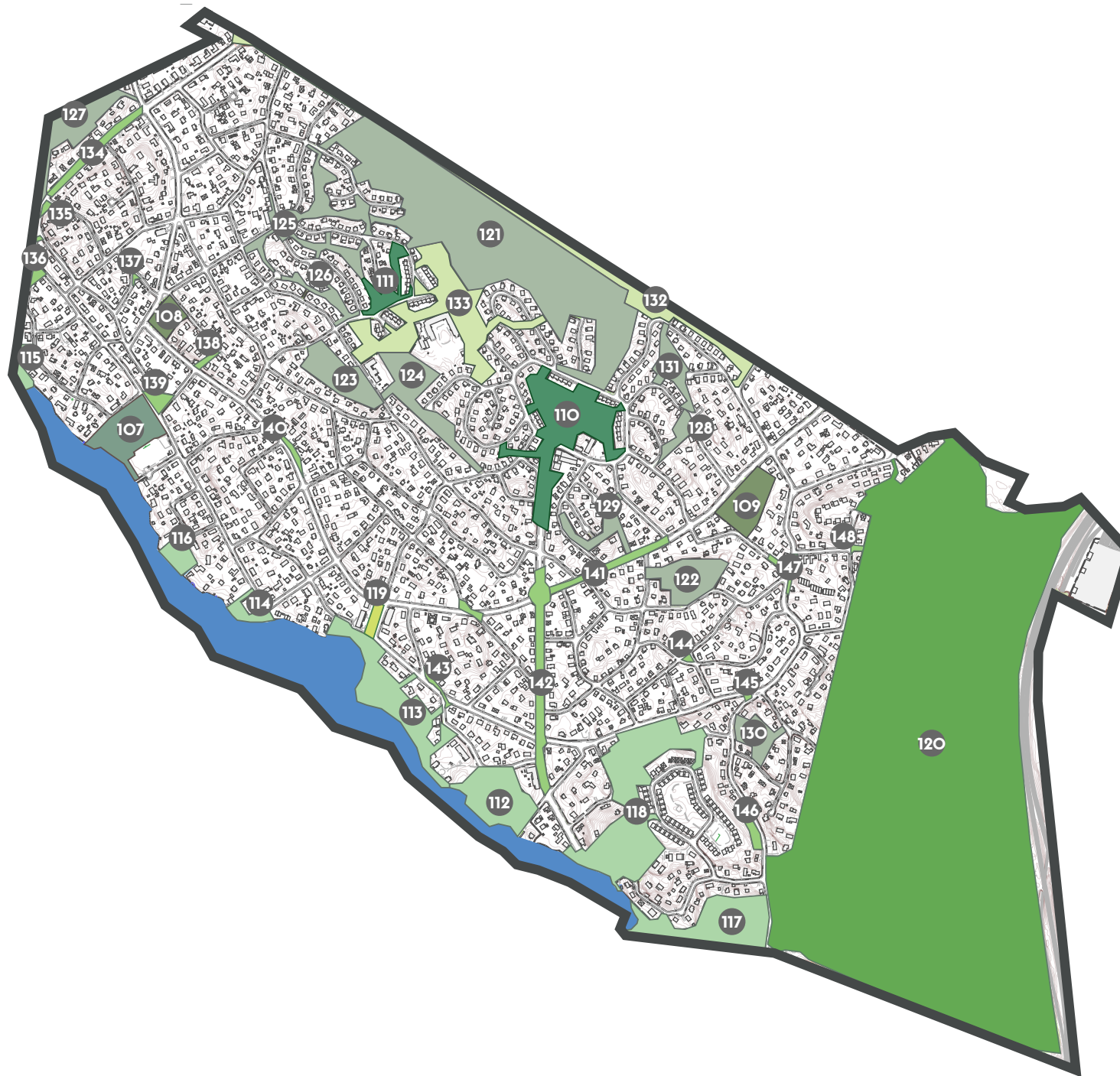
144. Grönyta vid Flugstigen- Myggstigen- Karlsundsvägen

145. Grönytor vid Långsjövägen- Myrvägen

146. Grönyta vid Myrvägen

147. Grönytor vid Långsjövägen- Nyckelpigsvägen

148. Grönytor vid Bergtorpsstigen- Vårgårdavägen

Skala 1: 15000 (A4)

107. Herrängens gård

Historik

En gång i tiden hörde Herrängens gård till Långbro säteri, som har anor från 1500- talet. Årtalet då gården uppfördes är osäkert, men år 1788 fanns en mangårdsbyggnad och en ladugård. Under 1900- talet revs ladugården och ett torp intill, som kallades Isbergatorpet. År 1901 köpte John Edvard Lignell, som bodde på Örby slott, gården och började stycka av marken för försäljning. Köparna var egnehemsbyggare vilket var starten för villastadens utveckling. Idag ägs gården av Stockholms stad och förvaltas av Stadsholmen.

Beskrivning

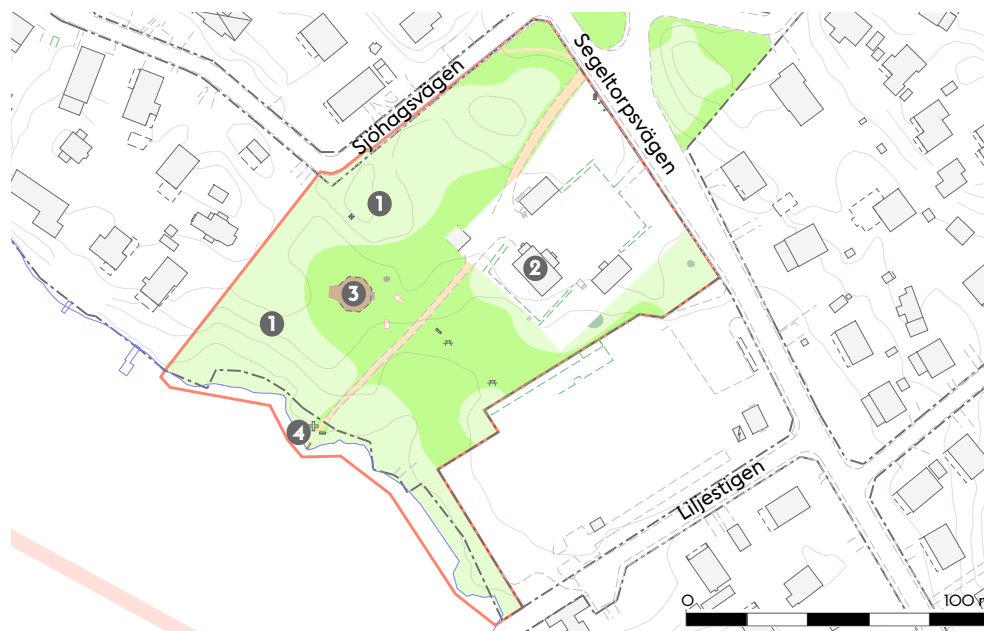
Karaktär och storlek: Stadsdelspark, 1 ha.

Innehåll: Herrängens gård är belägen intill Långsjön och omges av villabebyggelse. Gårdsbyggnaden och flyglarna inhyser en verksamhet som bland annat driver ett café med uteservering på gårdens framsida. Gården omges av ett område som sträcker sig mellan Segeltorpsvägen i öster ner till vattnet i väster. Från vägen finns flera entréer till området och i den norra delen finns en föreningsmeddelandetavla.

Området runt gården består av öppna gräsytor med högvuxna lövträd som främst består av askar, lönnar och ekar, varav några jätteekar. Mot vägen och i mitten av gräsytan mot vattnet finns ett par kala bergshällar. Väster om gården finns en öppen gräsyta som kantas av trädbevuxen naturmark. På gräsytan finns en dansbana och två små förråd i trä. Utmed strandkanten växer frodiga partier med strandvegetation. I den mellersta delen löper en upptrampad gångstig ner till en mindre träbrygga vid vattnet. Intill bryggan finns en parksoffa och räddningsredskap. I söder gränsar området till en inhägnad bollplan och tennisplan. Intill bollplanen finns flera parksoffor och bänkbord. Mot Segeltorpsvägen finns en parkeringsyta och en återvinningsstation. Mellan gården och bollplanerna finns äldre äppelträd och en mindre odling.

Entré mot huvudbyggnaden.

1. Jätteekar, 2. Gårdens huvudbyggnad, 3. Dansbana, 4. Brygga.

Värden

Upplevelse: Picknick, grön oas, ro, vattenkontakt, evenemang, utsikt, uteservering och bollspel.

Ekologiska: Äldre kulturväxter, äldre fruktträd, värdfull ekmiljö och fin vårflora.

Kulturhistoriska: Äldre gårdsmiljö.

Analys

Gårdsmiljön har höga kulturhistoriska och ekologiska värden. Uteserveringen är en populär mötesplats och målpunkt för människor i alla åldrar. Grönskan ramar in gården och de högvuxna träden ger området volym och karaktär. Gårdsmiljön har ett inbjudande och värdefullt läge intill vattnet, men utblickarna och vattenkontakten försämras av hög och tät strandvegetation. Även kopplingen mellan parkens västra del och gården försämras av hög och tät vegetation längs fasaden. Gården och ytorna närmast byggnaderna ingår inte i parkmark.

Trygghet: Belysningen är koncentrerad kring vägen och bollplanen, men saknas i övrigt. Hög och tät vegetation skapar en del dolda och mörka partier.

Tillgänglighet: Området innehåller några nivåskillnader. Gångvägarna består av löst packat stenmjöl. På gräsytan finns flera parksoffor utan armstöd.

Parksoffa och räddningsredskap intill vattnet.

Fruktträd och odlingslotter i den östra delen.

Mål

Bevara nuvarande karaktär.

Strategi

Värna om områdets höga kulturhistoriska och ekologiska värden genom att upprätta en vårdplan. Förbättra kopplingen till vattnet genom att anlägga en större brygga. Förbättra kopplingen till vattnet och gården genom att gallra vegetation för att skapa bättre siktlinjer. Öka användningen genom att införskaffa belysning.

108. Herrbacken/ Storhagen

Beskrivning

Karaktär och storlek: Närpark, 0.46 ha.

Innehåll: Herrbacken är belägen mellan Vildrosstigen och Herrängsvägen. Den norra delen består av en öppen gräsyta som innehåller en bollplan, separata lektytor och olika löv- och barrträd. Den södra delen består av kuperad naturmark med en brant sluttning mot gräsytan. Delarna separeras av en gångväg som ansluter till Vildrosstigen i norr och Herrängsvägen i söder. Naturmarken är trädbevuxen med mestadels tallar och ekar, varav en jätteek. I naturmarken finns även inslag av kala klipphöllar. I naturmarkens mellersta del finns en upptrampad gångstig som leder till villaträdgårdarna. Intill stigen finns en mindre lektyta som innehåller en gungställning. Ytan nås via en granittrappa eller en upptrampad gångstig intill. Bollplanen är inhägnad och belägen i gräsyntans norra del. På planen finns fotbollsmål och en basketkorg. Intill bollplanen finns en lekplats för äldre barn. Lekutrustningen består av balansbom, snurrlek, linbana och en klätterställning med rutsch. Mellan lekplatsen och vägen finns en kiosk. I den södra delen finns en rundad lekplats för mindre barn som har stängsel mot intilliggande vägar. Utrustningen utgörs av sandlåda, gungdjur, lekstuga, volträcke, gungbalans och en klätterställning med rutsch. Kring lekplatsen finns förrådsbodar, parksoffor, bänkbord och en utomhusgrill i betong. Lekytan kantas av träd, buskage och mot Stubbängsvägen i väster finns friväxande buskage. Mellan lekplatserna löper en gångväg mellan Stubbängsvägen och gångvägen längs naturmarken.

Värden

Upplevelse: Bollspel, grön oas och lek.

Analys

Herrbacken är mycket välbesökt och den enda större lekplatsen i Herrängen. Parken är anpassad till platsens naturliga topografi vilket ger den varierande miljöer och en tilltalande karaktär. Naturmarken och vegetationen ramar in parken och tillför lekvärden. I naturmarken finns spår av naturlek och de friväxande buskagen intill småbarnsleken används för lek. Längs gångvägen i öster finns en skadad tall.

Bollplan i den norra delen.

1. Bollplan, 2. Lekplats för större barn, 3. Småbarnslek, 4. Gungställning.

Trygghet: Parken västra del har en öppen karaktär och en god kontakt med omgivningen. Hög och tät vegetation skapar vissa dolda och mörka partier i naturmarken. Belysningen är koncentrerad kring omgivande vägar och bollplanen.

Tillgänglighet: Gång- och cykelvägen är bred, asfalterad och innehåller få nivåskillnader. Småbarnsleken har hårt packat stenmjölsunderlag. Fallskyddsunderlaget för all lekutrustning består av stridsand, förutom klätterställningen i småbarnsleken som består av gummiastfalt. Utrustningen är placerad innanför träsargar. Det finns gott om bänkbord och parksoffor utan armstöd. Trappan till gungan saknar ramp och kontrastmarkeringar.

Lekplats för äldre barn.

Mål

Utveckla nuvarande karaktär.

Strategi

Bevara parkens funktioner för lek och värdefulla koppling till naturmarken. Utveckla parkens lekvärden genom att rusta upp nuvarande lekutrustning och komplettera med ny. Förbättra parkens karaktär genom att se över växtlighet, staket och belysning. Förbättra tillgängligheten genom att anpassa lekutrustning och fallskyddsunderlag. Komplettera med en kompissgunga i gungställningen. Öka säkerheten genom att ta bort tallen längs gångvägen.

Gång- och cykelväg intill naturmark.

109. Bergtorpskärret

Beskrivning

Karaktär och storlek: Närpark, 1.1 ha

Innehåll: Bergtorpskärret består av en rektangulär öppen gräsyta med olika typer av lek- och aktivitetsytor. Längs Långbrodalsvägen ramar parken in av en rad lönnar och mot villaträdgårdarna i norr finns ett trädbevuxet parti. Genom parken löper ett nät av gång- och cykelvägar som ansluter till Långbrodalsvägen i nordväst och till Nyckelpigsvägen i söder. Vägarna kantas av parksoffor och belysning.

I den norra delen finns en lekplats som inhägnas av ett trästaket. Lekutrustningen består av gungdjur, sandlåda, cykelkarusell, lektuga, klätterställning med rutsch, volträcke, gungbräda en inhägnad gungställning. Intill lekplatsen finns en kompisgunga. Intill Långbrodalsvägen finns en inhägnad bollplan med fotbollsmål, bandymål, bollplank och en basketkorg. Söder om bollplanen finns en skatebana som omges av buskage.

Värden

Upplevelse: Bollspel och lek.

Analys

Parken verkar användas som samlingsplats för äldre barn i området, som framförallt använder skatebanan och bollplanen. Parken omfattar en stor yta, men innehåller endast ett fåtal funktioner och upplevelsevärden. Parken har en öppen karaktär och de stora gräsytorerna möjliggör spontan lek och flexibla aktiviteter. Parkens upplevs ödslig och saknar fler rumsskapande element. Parken har få rekreativa värden och saknar blomprakt. Marken är vattensjuk, någonting som framförallt märks under våren. Gräsklippningen är idag differentierad vilket gör att den mellersta gräsytan är oanvänd. Några av lönnarna längs Långbrodalsvägen har fått dåliga rotsystem genom kompaktering. I den västra delen finns informationsskylt och skräpkorg kvar sedan parkens tidigare utformning.

Lekplats i parkens norra del.

1. Lekplats, 2. Bollplan, 3. Skatebana.

Trygghet: Belysningen är koncentrerad kring gång- och cykelvägarna. Parken har en öppen karaktär och innehåller inga dolda eller mörka partier.

Tillgänglighet: Gång- och cykelvägen är bred, asfalterad och innehåller få nivåskillnader. Lekplatsen har löst packat underlag som består av en blandning av stenmjöl och stridsand. Utrustningen är placerad innanför träsarger. Bland utrustningen finns en cykelkarusell och en kompisgunga. Det finns gott om parksoffor.

Öppen gräsyta i parkens mellersta del.

Mål

Utveckla nuvarande karaktär.

Strategi

Utveckla parkens upplevelsevärden genom att föra in fler funktioner som kan locka besökare i alla åldrar. Genomför en geologisk och hydrologisk undersökning av marken. Se över åtgärder som att plantera fler träd, till exempel i form av ett alkärr, eller att anlägga en damm för att lösa vattenproblemen i parken. Förbättra parkens karaktär genom att föra in rumsskapande element, blomprakt och sitt- och mötesplatser. Byt ut de skadade lönnarna. Förbättra intrycket genom att ta bort informationsskylt och skräpkorg i den västra delen.

Skatebana som omges av buskage.

110. Naturpark vid Svartlösavägen

Beskrivning

Karaktär och storlek: Naturpark, 4.5 ha.

Innehåll: Kring rondellen vid Svartlösavägen finns separata grönytor som består av naturmark och öppna gräsytor. Naturmarken är skogsklädd, kuperad och har inslag av ekar och kala klipphällar. I den södra delen längs Svartlösavägen är ytorna smalare och består mestadels av klippta gräsytor med tallar. Genom ytorna löper upptramade gångstigar som ansluter till intilliggande bostadskvarter. Vid rondellen finns flera parksoffor intill en kiosk och en mataffär. I den norra delen är ytorna störst och bildar en naturpark som gränsar till villaträdgårdar och en förskola. Naturparken består av öppna gräsytor som kantas av naturmark i öster och väster. Genom området löper ett nät av gång- och cykelvägar som kantas av klippta gräsremсор. I den västra delen finns en lekplats som består av sandlåda, gungdjur, klätterställning med rutsch och en inhägnad gungställning. Lekplatsen kantas av parksoffor och friväxande buskage.

Värden

Upplevelse: Lek och grön oas.

Ekologiska: Värdefull ekmiljö.

Analys

Grönyterna tillför grönska i gaturummet. Naturmarken och de öppna gräsyterna ger varierande och inbjudande miljöer. De högvuxna ekarna är ekologiskt värdefulla och ger karaktär till platsen. Lekplatsen har ett inbjudande läge mellan naturmarken och gräsyterna.

Trygghet: Belysningen är koncentrerad kring vägen, lekplatsen och gång- och cykelvägarna. Hög och tät vegetation i naturmarken skapar dolda och mörka partier. Naturmarken försämrar kontakten med omgivningen.

Tillgänglighet: Området innehåller flera nivåskillnader, men gräsyterna närmast Svartlösavägen är planare. Gång- och cykelvägarna är breda och asfalterade. Lekplatsen har löst packat underlag som består av en blandning av stenmjöl och stridsand. Utrustningen är placerad innanför träsarger. Parksoffor finns kring rondellen och lekplatsen, men saknas i övrigt.

Öppna gräsytor med träd.

1. Lekplats, 2. Rondell, 3. Smalare grönytor.

Mål

Utveckla nuvarande karaktär.

Strategi

Värna om områdets funktion som naturpark och grönskande inslag i gaturummet. Utveckla lekvärdena genom att förtydliga kopplingen mellan lekplatsen och naturmarken intill. Se över möjligheten att komplettera med lekutrustning för framförallt äldre barn. Öka tryggheten genom att ta bort grenar och buskage som väller in över gång- och cykelvägarna. Se över möjligheten att förbättra tillgängligheten genom att anpassa fallskyddsunderlag och komplettera med en kompisgunga.

Lekplats mellan gräsytor och naturmark.

Upptrampad gångstig genom naturmark i den östra delen.

111. Naturpark vid Konvaljestigen

Beskrivning

Karaktär och storlek: Naturpark, 0.45 ha.

Innehåll: Norr om Konvaljestigen finns en naturpark som kan delas in i tre delar. I den första delen, i väster, finns en öppen gräsyta med en lekplats. Lekplatsen utgörs av en kvadratisk yta med fjäderlek, gungdjur, gungbräda, volträcke och en sandlåda. Intill lekplatsen finns två parksoffor. Mot norr omges lekytan av skogsklädd naturmark som fortsätter som en kil mellan villorna mot Aklejarondellen. Den andra delen är belägen öster om lekplatsen och består av en öppen gräsyta med högvuxna träd, bland annat ekar. Genom ytan löper en gångväg mot Violvägen i norr. I ytans östra del finns en kil som består av igenvuxen naturmark, genom kilen leder en upptrampad gångstig. Närmast Kaktusvägen i norr är kilen bredare och mynnar ut i en gräsyta. Den tredje ytan är belägen i mitten av Kaktusvägen. Ytan är triangulär och består av gräs, naturmark och träd.

Värden

Upplevelse: Lek och promenad.

Analys

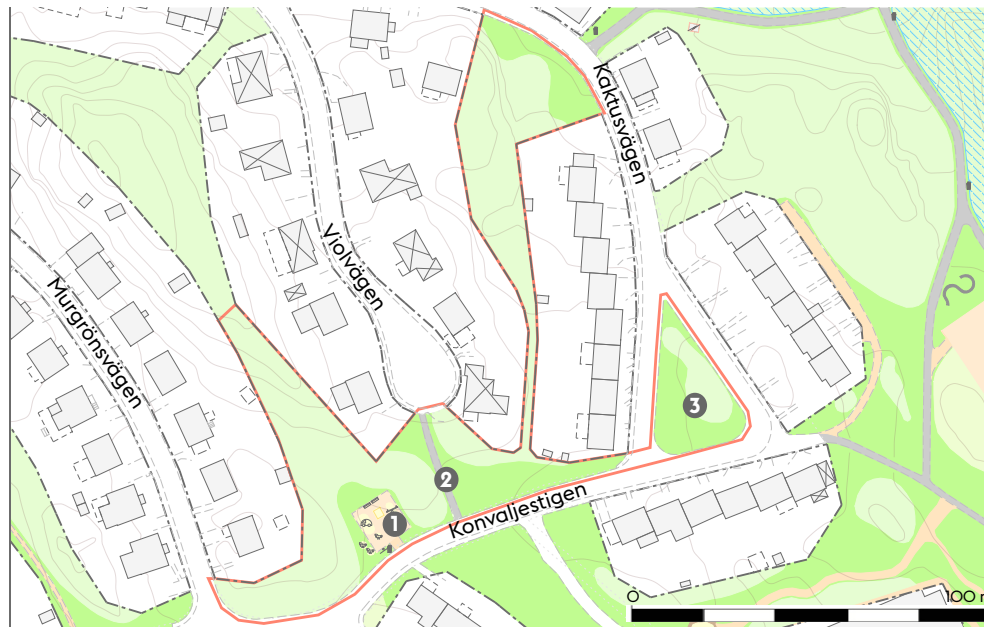
Naturmarken erbjuder bostadsnära natur och gröna samlingsplatser mellan villorna. Lekplatsen är utformad för små barn och kompletteras av naturmarken som kan användas för naturlek. Lekplatsen är belägen intill vägen och saknar staket. Kilarna av naturmark är igenvuxna och svårframkomliga. Gångvägen i den mellersta delen används som genväg av mellan Violvägen och Konvaljestigen.

Trygghet: Den södra delen av området är öppet och har en god kontakt med omgivningen. De norra partierna är mer igenvuxna men är nära belägna intill villorna. Belysningen är koncentrerad kring gångvägen i den mellersta delen och till intilliggande vägar.

Tillgänglighet: Gångvägen i den mellersta delen är bred, asfalterad och innehåller få nivåskillnader. Naturmarken innehåller ett fåtal upptrampade stigar och är igenvuxen. Parksoffor utan armstöd finns intill lekplatsen.

Lekplats intill Konvaljestigen.

1. Lekplats i den första delen, 2. Gångväg i den andra delen, 3. Den tredje delen.

Mål

Bevara nuvarande karaktär.

Strategi

Värna om områdets funktion som lekvänlig och bostadsnära naturpark. Förbättra lekytans koppling med naturmarken intill. Öka användningen genom att förbättra framkomligheten i de igenvuxna kilarna.

Gångväg mellan Konvaljestigen och Violvägen.

Upptrampad gångstig i den östra delen.

112. Långsjöbadet

Historik

Långsjöbadet anlades under 1930- talet. På den tiden fanns dansbanor, kägelbanor och anställda badmästare som arbetade med simträning och livräddning. Berget som är beläget intill vattnet var ett populärt badberg och kallades Ormberget. Intilliggande Långsjö gård uppfördes under 1880- talet. I ytans norra del finns äldre fruktträd sedan gårdens tid.

Beskrivning

Karaktär och storlek: Strandpark, 3.9 ha.

Innehåll: Långsjöbadet består av öppna gräsytor och klipphöllar som ramas in av naturmark. Naturmarken är kuperad och består av tallar, klipphöllar och ekar, varav några jätteekar. Huvudentrén är belägen vid Strandängsstigen i den östra delen. Vid entrén finns cykelställ, basketkorg, informationsskylt, toalett och ett café med uteservering. I den södra delen finns en sandstrand som kantas av gungdjur, parksoffor och bord. Intill stranden finns tre lekskulpturer ”Landkrabbor” av konstnären Amalia Årfelt från år 2015. Norr om stranden finns naturmark med kala klipphöllar och tallar. I naturmarkens mellersta del finns bänkbord och en utomhusgrill. Vid stranden och klipphöllarna finns tre träbryggor och strandvegetation. I ytans norra del finns en större gräsyta med äldre fruktträd och högvuxna ekar. Genom ytan löper en upp trampade gångvägar som ansluter till en längre gångväg längs Långsjön. I den östra delen finns en volleybollplan.

Värden

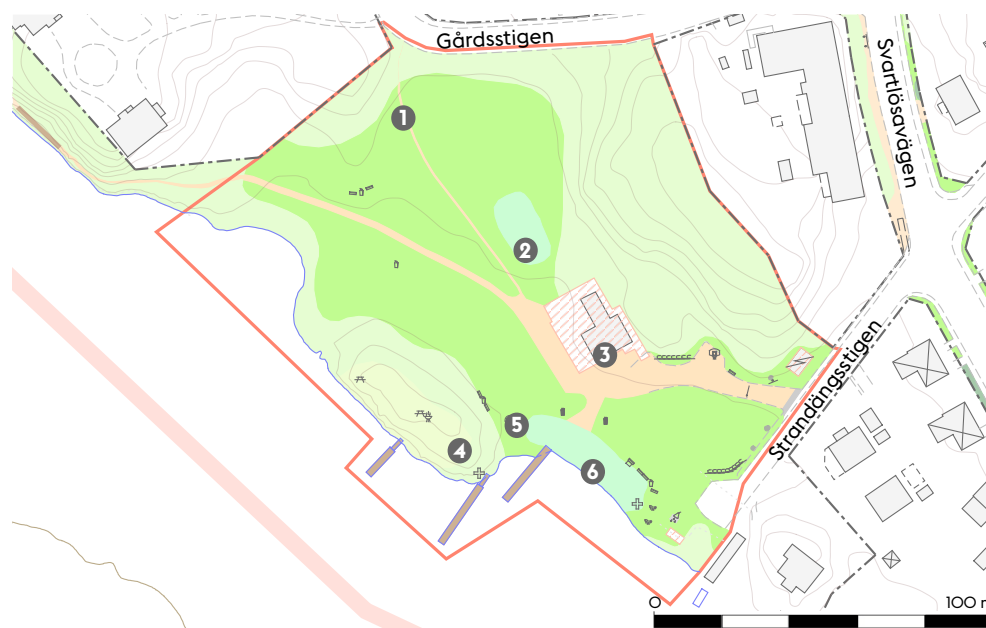
Upplevelse: Bad, bollspel, folkliv, grön oas, picknick, utsikt, vattenkontakt, lek, uteservering, sitta i solen och skridsko.

Ekologiska: Strandvegetation, jätteekar.

Kulturhistoriska: Fornlämning, jätteekar, badplats från 1930- talet och äldre fruktträd från Långsjö gård.

Öppen gräsyta med volleybollplan och caféverksamhet.

1. Äldre fruktträd, 2. Volleybollplan, 3. Café, 4. Fornlämning, 5. Konstverk, 6. Sandstrand.

Analys

Naturmarken ger strandbadet en inbjudande och tilltalande inramning. Badplatsen är en populär mötesplats med ett högt besöksstryck under framförallt sommartid. Under vintern plogas en isbana runt Långsjön. Äldre fruktträd, jätteekar och frodig strandvegetation ger området höga ekologiska värden. Det höga besöksstrycket kräver en intensiv skötsel och städning. Intrycket försämras av en återvinningsstation vid korsningen Svartlösavägen- Strandängsstigen som är belägen i blickfånget vid badplatsens huvudentré.

Trygghet: Belysningen är koncentrerad kring caféet och huvudentrén, men saknas i övrigt. Parken har en öppen karaktär. Naturmarken försämrar områdets kontakt med omgivningen.

Tillgänglighet: Områdets centrala del innehåller få nivåskillnader. Gångvägarna är breda, jämna och består av hårt packat stenmjöl. Gångvägarna plogas inte vintertid. Det finns gott om parksoffor. Under caféets öppettider finns offentlig toalett tillgänglig. Bryggorna saknar ledstänger och ramper.

Träbrygga och räddningsredskap.

Mål

Bevara nuvarande karaktär.

Strategi

Bevara strandparkens funktion som en populär och barnvänlig mötes- och badplats med en tilltalande inramning av naturmark. Värna om områdets kulturhistoriska och ekologiska värden. Utveckla områdets tillgänglighet genom att komplettera en av bryggorna med ledstång, ramp och träspång. Se över möjligheten att öka tryggheten och användningen genom att komplettera gångvägen längs Långsjön med belysning.

Omgivande naturmark och jätteekar vid Ormberget.

113. Strandängen

Historik

Strandängen är belägen nedanför Långsjö gård. Till gården hörde en gång ett badhus. Badhuset har rivits, men stentrapporna som ledde ner till huset finns kvar.

Beskrivning

Karaktär och storlek: Strandpark, 3.9 ha.

Innehåll: Längs Långsjön finns ett långsträckt område som ansluter till Långsjöbadet i söder och Långsjö torg i norr. Genom området löper en gångväg som kantas av naturmark och kala klipphöllar. Från villaområdena i öster finns flera upptrampade gångstigar som ansluter till vägen. Från gångvägen finns flera klipphöllar varifrån man kan nå vattnet.

Närmast Långsjö torg i norr finns en öppen gräsyta med flera högvuxna lövträd. Vid gräsyntans mellersta del finns en längre träbrygga. Längst ut på bryggan finns platsbyggda bänkar. Längs vattenbrynet finns högvuxen och frodig strandvegetation. Mellan bryggan och Långbro torg i norr löper en gångväg.

Områdets mellersta del är bredare och innehåller en udde med plana klipphöllar närmast vattnet. Närmast Långsjö gård i söder är området smalare och terrängen mer kuperad. Intill gården övergår gångvägen till en längre träramp med handledare. Närmast gården finns även en äldre bevarad stentrappa som leder ner mot vattnet.

Värden

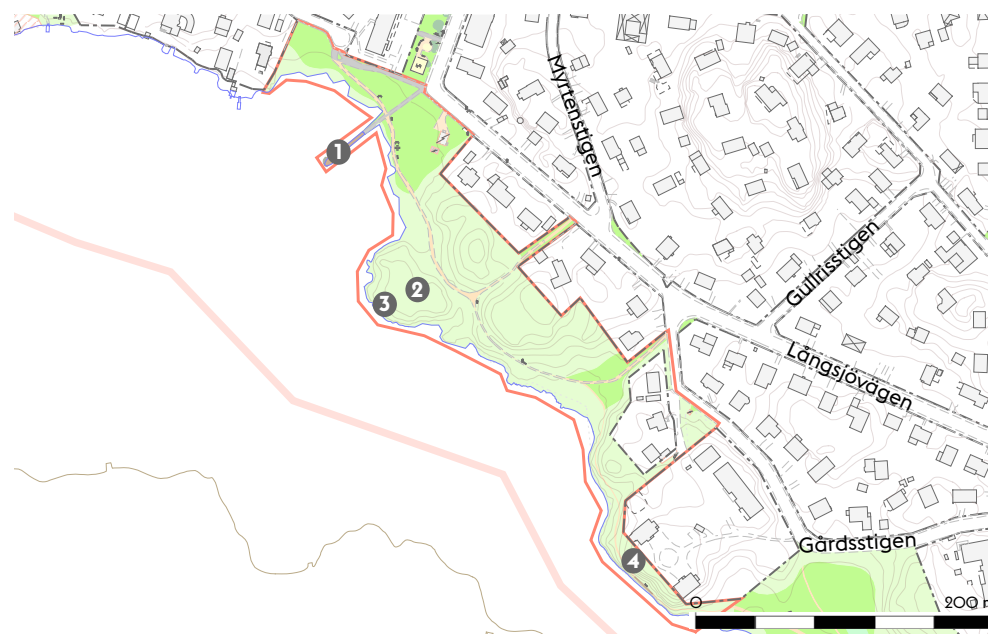
Upplevelse: Promenad, vattenkontakt, utsikt, ro, skridsko, bad, sitta i solen och picknick.

Ekologiska: Strandvegetation, del av spridningskorridor.

Kulturhistoriska: Fornlämningar, äldre stenanläggning från Långsjö gård.

Udde med plana klipphöllar.

1. Brygga, 2. Fornlämningar, 3. Udde, 3. Äldre stentrappa.

Analys

Strandängen har höga ekologiska värden och är det längsta stråket som finns tillgängligt längs Långsjön. Området är välbesökt och har höga rekreativa värden för människor i alla åldrar. Området ramas in av grönska och innehåller variationsrika miljöer. Längs vattnet kan man hitta egna avskilda platser som till exempel udden som används för bad, picknick och grillning. Entréerna från Gårdsstigen och Långsjövägen är igenvuxna och otydliga. Intrycket dras ner av slitna och vandaliserade parkmöbler.

Trygghet: Belysningen finns i den norra delen, men saknas i övrigt. Hög och tät vegetation försämrar gångvägens kontakt med omgivningen i öster.

Tillgänglighet: Området innehåller flera nivåskillnader. Gångvägen är terränganpassad och innehåller därmed flera sluttningar. Gångvägarna består av hårt packat stenmjöl med inslag av större stenar. Mellan Långsjö torg och bryggan i den norra delen finns en bred och asfalterad gångväg som innehåller få nivåskillnader. Parksoffor utan armstöd finns placerade längs hela sträckan, framförallt i den norra delen. Gångvägarna plogas inte vintertid.

Ramp och ledstång i trä.

Frodig strandvegetation.

Mål

Bevara nuvarande karaktär.

Strategi

Bevara områdets rekreativa och ekologiska värden. Förbättra intrycket genom att renovera eller byta ut parkmöbler. Håll entréer från vägarna öppna. Se över möjligheten att öka tryggheten och användningen genom att komplettera gångvägen med belysning. Verka långsiktigt för att tillgängliggöra längre sammanhängande sträckor för allmänheten längs Långsjön.

114. Sjöstråket

Beskrivning

Karaktär och storlek: Strandpark, 0.25 ha.

Innehåll: Där Segeltorpsvägen och Glasmästarvägen möts finns en strandpark som gränsar till Långsjön. Ytan är uppdelad i två delar som är belägna på vardera sidan om ett privat hus vid vattenkanten. Bakom huset löper en gångväg som sammankopplar ytorna. Längs vägen finns flera friväxande buskage och parksoffor. Närmast vattnet finns frodig strandvegetation. Den östra delen består av en gräsyta med flera träd, räddningsredskap, parksoffor, bord och närmast vattnet finns en brygga. Från vägen kan man nå ytan via en längre trätrappa. Den västra delen är mer kuperad, har glesare strandvegetation och sluttar mer mot vattnet. Ytan består av gräsytor och öppen naturmark med flera träd och naturstenar. I den norra delen av ytan löper en långsmal upptrampad gångstig ut till Segeltorpsvägen. Gången kantas av gräsremsor och friväxande buskage.

Värden

Upplevelse: Bad, vattenkontakt, utsikt, picknick, grön oas, skridsko, ro och sitta i solen.

Ekologiska: Strandvegetation, del av spridningskorridor.

Analys

Området och vattenkontakten är en värdefull tillgång i stadsdelen. Området har ett dolt läge med otydliga entréer. Entrén via trätrappan i öster döljs av vägskyltar. Vid entrén i väster är gångvägen igenvuxen och området upplevs privat. En del av parkmarken är utarrenderad för privat ändamål. Hög och tät vegetation försämrar områdets kontakt med vattnet.

Trygghet: Belysningen är koncentrerad till intilliggande vägar, men saknas i övrigt. Hög och tät vegetation längs gångvägen försämrar siktlinjerna. Den östra ytans nedsänkta läge ger ett dolt läge som kan upplevas otryggt. Den västra delen upplevs ljusare och har en bättre kontakt med intilliggande villor.

Tillgänglighet: Området innehåller flera nivåskillnader. Gångvägarna består av hårt packat stenmjöl, men är smala och ojämna. Trappan saknar kontrastmarkeringar och viloplan. Det finns gott om parksoffor i den östra delen och i den västra finns parksoffor utan armstöd.

Träd, naturstenar och strandvegetation intill vattnet.

1. Naturmark, 2. Arrendeavtal, 3. Trätrappa, 4. Brygga.

Mål

Utveckla nuvarande karaktär.

Strategi

Utveckla områdets karaktär som strandpark och mötesplats. Förtydliga entréerna och områdets karaktär som allmän plats. Verka för att arrendeavtalet ska upphävas så att hela strandlinjen kan tillgängliggöras. Verka långsiktigt för att tillgängliggöra längre sammanhängande sträckor för allmänheten längs Långsjön.

Trätrappa som leder ner till den nedsänkta gräsytan.

Upptrampad gångstig mellan villaträdgårdar mot Segeltorpsvägen.

115. Långsjöviken

Historik

En gång i tiden fanns en trätröskel som reglerade sjöns vattentillstånd i den norra spetsen av Långsjön. Mellan sjöns norra spets och Herrängens gård fanns tidigare vassgångar i den täta strandvegetationen. Dessa var rodd- och paddelbara och populära utflyktsmål.

Beskrivning

Karaktär och storlek: Strandpark, 0.22 ha.

Innehåll: I den östra delen av Långsjöns norra spets på gränsen till Huddinge sträcker sig ett mindre naturområde längs sjökanten. Ytan innehåller sankmark och är skogsklädd med frodig strandvegetation. Man når området från Huddinge i väster eller via en entré med cykelgrind från Sjöhagsvägen i öster. Genom området löper en gångväg som kantas av högt gräs och ogräs. Vägen ansluter till en träbro med handledare som leder över vattnet mot Huddinge.

Värden

Upplevelse: Promenad, skridsko, vattenkontakt och utsikt.

Analys

Från bron har man en fin utsikt över grönskan kring Långsjön och de små öarna. Den höga och täta vegetationen ger ett skuggigt och fuktigt läge. Området har en otydlig entré vid Sjöhagsvägen. Intrycket förämrar av vegetation som väller in över gångvägen.

Trygghet: Belysningen är koncentrerad kring gångvägen. Hög och tät vegetation skapar dolda och mörka partier. Det nedsänkta läget och vegetationen försämrar kontakten med omgivningen.

Tillgänglighet: Gångvägen består av hårt packad stenmjölsunderlag, men är ojämnare inom vissa partier som närmast Sjöhagsvägen. Sittmöjligheter saknas.

Utsikt från träbrygga.

1. Entré, 2. Träbrygga.

Mål

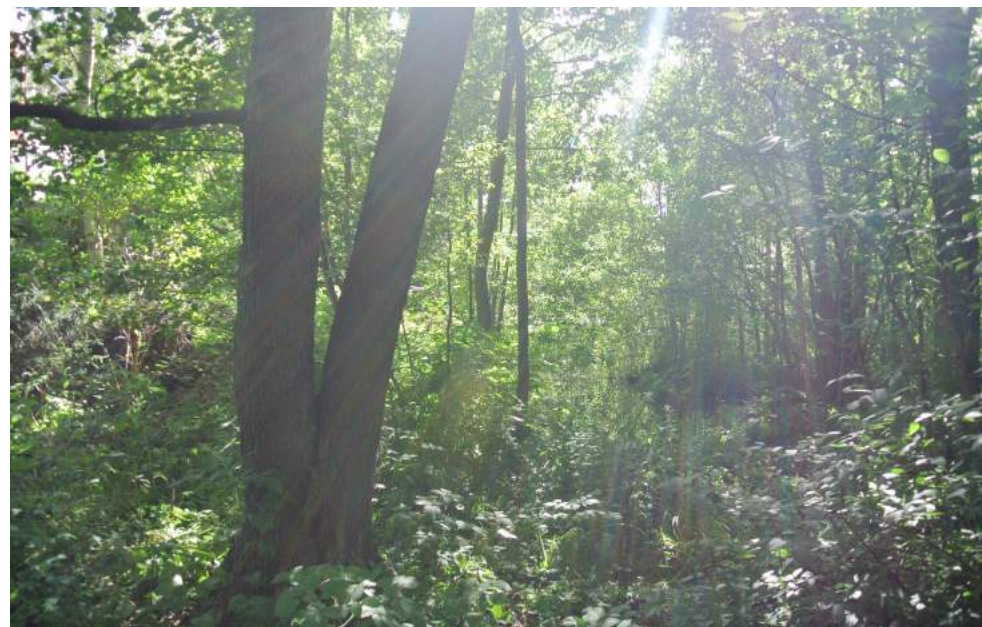
Bevara nuvarande karaktär.

Strategi

Bevara områdets karaktär som ett grönskande naturstråk med vattenkontakt. Öka tryggheten och förbättra siktlinjer genom att beskära vegetationen som väller in över gångvägen. Se över möjligheten att öka användningen och tillgängligheten genom att förtydliga entrén i öster, förbättra gångvägen och placera ut en parksoffa med utblick mot vattnet.

Träbrygga på gränsen till Huddinge.

Sanka partier med frodig vegetation.

116. Strandpark vid Maskrosstigen

Beskrivning

Karaktär och storlek: Strandpark, 0.37 ha.

Innehåll: Intill Maskrosstigen finns ett område som gränsar till Långsjön. Området består av kuperad naturmark med gles hällmarkstallskog och kala klippor utmed vattenkanten. På flera ställen finns parksoffor med utblick mot vattnet. Intill sofforna finns även räddningsredskap. Från Maskrosstigen mot mitten av området löper en upptrampad gångstig som kantas av högt gräs. Vid områdets entré vid Maskrosstigen finns en informationsskylt.

Värden

Upplevelse: Bad, picknick, grön oas, vattenkontakt, skridsko och utsikt.

Ekologiska: Del av spridningskorridor, klassas som särskilt känsligt område.

Analys

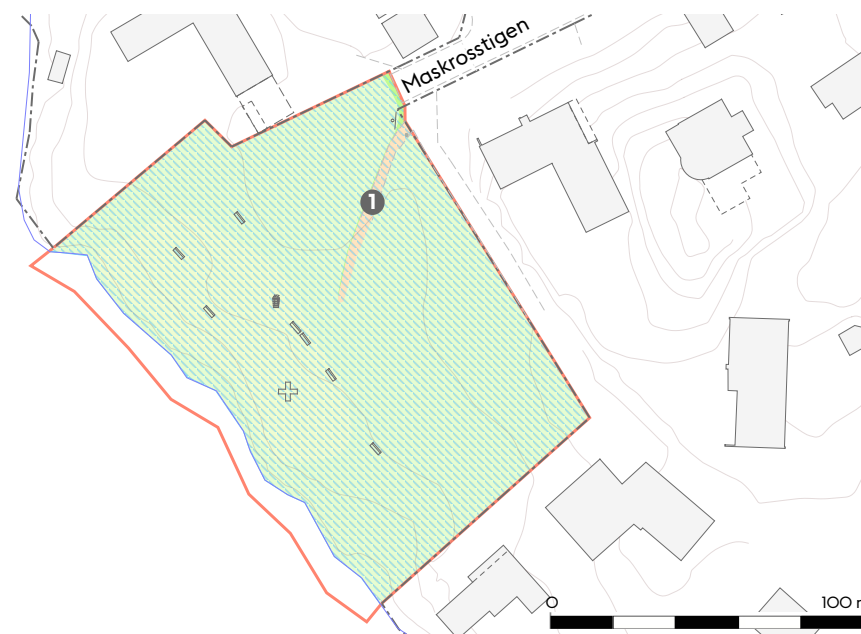
Området erbjuder rekreation i en vattennära och grönskande miljö. Områdets storlek ger en småskalig karaktär där man kan hitta en egen plats utmed vattnet. Utsikten och vattenkontakten är en värdefull tillgång som ger området en tilltalande och trivsamt karaktär. Området är ett av Älvsjös fyra hundrastområden.

Trygghet: Området har en god kontakt med omgivningen. Belysning saknas.

Tillgänglighet: Området innehåller få nivåskillnader. Den upptrampade gångvägen är smal och ojäm. Det finns flera parksoffor utan armstöd.

Parksoffor med utblick mot Långsjön.

1. Gångväg mot områdets mellersta del.

Mål

Bevara nuvarande karaktär.

Strategi

Värna om områdets höga rekreativa och ekologiska värden. Håll strandvegetationen gles för att bevara kontakten med vattnet.

Kuperad naturmark och kala klippällar.

Strandvegetation utmed vattenbryn.

117. Långsjöbrink

Historik

På gränsen mellan Stockholms stad och Huddinge kommun finns en gränstavla av järn, daterad år 1962. Ovanför vardera texthalva är vardera läns landskaps- och stadsvapen och ett kungligt sigill.

Beskrivning

Karaktär och storlek: Strandpark, 2.56 ha.

Innehåll: Långsjöbrink är beläget vid gränsen till Huddinge kommun och är Älvsjöskogens förlängning mot Långsjön. Områdets utgörs mestadels av kuperad naturmark med höglänta partier med hållmarksskog med inslag av ekar och kala klipphällar. I den östra delen finns ett par jätteekar. I mitten av naturmarken finns en kraftledningscentral. I den västra delen finns en klippt gräsyta som gränsar till Långsjön i väster. Närmast vattenkanten finns frodig strandvegetation, parksoffa och ett bänkbord. I naturmarken intill leder en upptrampad gångstig till en groddamm med informationsskylt. I den södra delen av gräsytan löper en gång- och cykelväg som ansluter till Huddinge kommun där det finns en större öppen gräsyta med en bollplan och en lekplats.

Värden

Upplevelse: Promenad, lek, vattenkontakt, utsikt, sitta i solen, skridsko och picknick.

Ekologiska: Värdefull ekmiljö, groddamm.

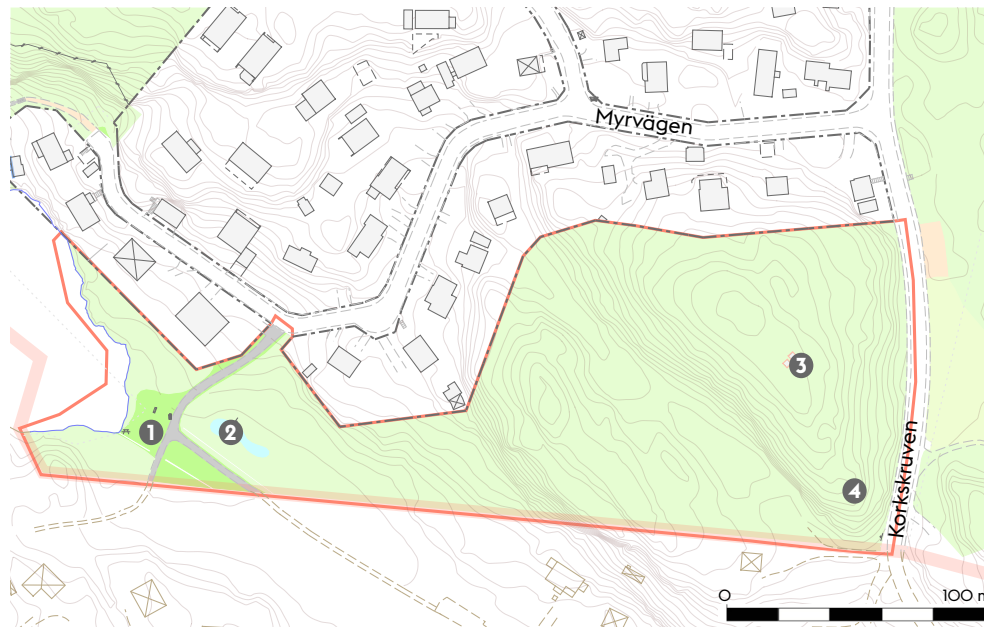
Kulturhistoriska: Gränstavla från år 1962, jätteekar.

Analys

Området är en grön koppling som binder samman Älvsjö och Huddinge. Området är rekreativt och ekologiskt värdefullt. I den östra delen finns inga upptrampade stigar och kraftledningscentralen drar ner områdets skogskänsla och naturliga karaktär. Vid groddammen är gångstigen igenvuxen och informationsskylten är fuktskadad och går därmed inte att läsa. Från den öppna gräsytan har man en fin utsikt över Långsjön, men strandvegetationen är igenvuxen och försämrar utblicken. Området har en viktig men otydlig funktion som grön koppling mellan Älvsjöskogen och Långsjön.

Bänkbord med utsikt över Långsjön.

1. Gräsyta, 2. Groddamm, 3. Kraftledningscentral, 4. Skyddsvärd ekmiljö.

Trygghet: Belysningen är koncentrerad kring gång- och cykelvägen. Hög och tät vegetation skapar dolda och mörka partier. Längs gång- och cykelvägarna finns klippta gräsremсор vilket ger goda siktlinjer.

Tillgänglighet: Naturmarken är kuperad och igenvuxen. Gång- och cykelvägen som ansluter till Huddinge är bred, asfalterad och innehåller få nivåskillnader. Vid vattnet finns en parksoffa utan armstöd och bänkbord.

Höglänta partier i den östra delen.

Mål

Bevara nuvarande karaktär.

Strategi

Värna om områdets höga ekologiska och rekreativa värden och funktion som grön koppling mellan Älvsjöskogen och Långsjön. Förbättra områdets koppling till vattnet och vattenkontakt genom att förbättra siktlinjer genom strandvegetationen och se över möjligheten att anlägga en mindre brygga. Förbättra intrycket genom att byta ut informationsskylt och gallra i naturmarken närmast gångstigen till groddammen. Upprätta en skötselplan för groddammen, där sly och buskage till viss del ska tas bort samtidigt som det är viktigt att behålla trädskicket för att ge en vandrande skugga.

Groddamm i den västra delen.

118. Långsjöbranten

Historik

Intill Långsjöns strandkant låg i Långsjöbrantens södra del en sommarstuga med sjötomt. Längs vattnet löpte en stig som möjliggjorde att de boende runt omkring kunde passera tomten. Men ibland stängde ägaren av stigen och de gående fick då ta gångvägen över Långsjöhöjden. I slutet av 1930-talet påbörjades ett bygge med syfte att Svartlösavägen skulle binda ihop Södertäljevägen med Stuvsta och anknyta till Stambanavägen. Men när vägbyggarna hade rast försvann stora mängder av fyllnadsmassan ner i Långsjöns botten. Vattendomstolen förbjöd fortsatt utfyllnad och Långsjön var därmed räddad. Idag kan man se spår av fyllnadsmassan, som skapade Långsjöbrantens gräsyta intill vattnet. Vid Lingonbacken finns en trappanläggning som uppfördes under 1960-talet i samband med att villorna på Långsjöhöjden byggdes.

Beskrivning

Karaktär och storlek: Strandpark (även bostadsnära natur), 4,26 ha.

Innehåll: Långsjöbranten innehåller två separata områden som består av kuperad naturmark. Genom områdena löper slingrande upptrampade gångstigar och det finns flera trappor. Områdena omges av villabebyggelse och det södra området ansluter till Långsjön. Närmast vattnet finns en plan gräsyta med högvuxna lövträd, främst alar och björkar. Intill vattnet finns frodig strandvegetation. Intill gräsytan löper en gång- och cykelväg som ansluter till Svartlösavägen. På gräsytan finns parksoffor, bänkbord och en informationsskylt om platsens historia. Intill gräsytan finns en brant bergvägg med tallar och ekar. Vid bergväggen finns en brant och lång trätrappa med en inbyggd bänk.

På höjden har naturmarken ett högt och fritt läge och består av kala klipphöllar, högt gräs och ljung. Mot de brantaste slänterna finns stängsel. Från höjden har man utsikt över Långsjön och omgivande villaområden. I det mellersta partiet, mellan den södra och den norra naturmarken finns en gångväg mellan Lingonbacken och Långsjöhöjden. Längs gångvägen finns flera trappor som kantas av friväxande buskage. Den norra naturmarken är tätare och innehåller flera äldre stentrappor längs de slingrande gångvägarna.

Slingrande gångväg och ljung på höjden.

1. Plan gräsyta, 2. Trätrappor, 3. Trappor i det mellersta partiet, 4. Äldre stentrappor.

Värden

Upplevelse: Promenad, utsikt, ro, sitta i solen, skridsko och picknick.

Kulturarhistoriska: Äldre trappanläggningar.

Analys

Området är välbesökt och har höga upplevelsevärden för promenad och rekreation. Från höjden har man en vacker utsikt över omgivningen. Den långa trätrappan är karakteristisk och stentrapporna är kulturarhistoriskt värdefulla. Intrycket dras ner av slänter utan marktäckande vegetation samt buskage som väller in över trapporna i det mellersta partiet. Området är ett av Älvsjös fyra hundrastområden.

Trygghet: Terrängen och vegetationen försämrar områdets kontakt med omgivningen och skapar mörka och dolda partier. Belysning saknas.

Tillgänglighet: Området närmast vattnet är plant, men i övrigt innehåller området stora nivåskillnader. Det finns flera parksoffor vid trapporna i det mellersta partiet. Vid vattnet finns ett bänkbord och en parksoffa utan armstöd. Trätrappan är lång och saknar kontrastmarkeringar, ramp och tillräckligt med viloplan.

Trätrappa mot Långsjön.

Mål

Bevara nuvarande karaktär.

Strategi

Bevara områdets höga rekreativa och kulturarhistoriska värden. Förtydliga entréerna längs Långsjövägen i norr. Förbättra intrycket genom att beskära buskage och plantera i slänterna i den mellersta delen. Förbättra orienteringen och förståelsen för platsens historia genom att byta ut informationsskyltar.

Gula och vita näckrosor.

119. Långsjö torg

Beskrivning

Karaktär och storlek: Parktorg, 0.12 ha.

Innehåll: Långsjö torg är beläget intill Strandängen, där Långsjövägen möter Långbrodalsvägen. Torget utgörs av en rektangulär yta som består av en öppen gräsyta och en lekplats. Mellan ytorna löper en gångväg som ansluter till en fastighet med flerfamiljsbostäder och verksamheter i den västra delen. Gräsytan är belägen i den norra delen och kantas av lönnar och buskage. Intill vägarna finns en föreningsmeddelandetavla och parksoffor intill en busshållplats.

Lekplatsen är belägen i den södra delen och består av en sandlåda och en inhägnad gungställning. Lekytorna kantas av gräsytor med träd och buskage, bland annat fruktträd och ädelrosor. Runt lekytorna finns cykelställ och flera parksoffor.

Värden

Upplevelse: Lek och grön oas.

Analys

Torget har en stark grön koppling till Strandängen och erbjuder en fin utblick mot Långsjön. Vegetationen ramar in och ger torget en inbjudande karaktär. Torgets funktion som mötesplats är otydlig, trots dess strategiska läge som länk mellan busshållplatsen och Strandängen. Den norra delen saknar en tydlig funktion och innehåll som passar ett parktorg. Intrycket dras ner av rosenplanteringarna som inte fyller ut ytorna och övervuxna buskage vid busshållplatsen.

Trygghet: Torgets centrala delar är öppna, men hög och tät vegetation försämrar kontakten med omgivningen. Belysningen är koncentrerad kring intilliggande vägar och till gångvägen mellan ytorna.

Tillgänglighet: Underlaget vid lekplatsen består av hårt packat stenmjöl och fallskyddsunderlaget vid gungställningen består av stridsand. Det finns gott om parksoffor.

Lekplats med sandlåda och gungställning.

Mål

Bevara nuvarande karaktär.

Strategi

Förstärk ytans funktion som torg och mötesplats. Utveckla den norra delen genom att skapa fler sittplatser och införa blomprakt. Värna om områdets gröna koppling och siktlinjer mot vattnet. Öka tryggheten och förbättra intrycket genom att ersätta växtmaterialet med täta, låga och blommande buskage. Se över möjligheten att utveckla lekvärderna genom att komplettera med mer lekutrustning, till exempel gungdjur.

Uppt trampad gångstig i den norra delen.

Gungställning i den södra delen.

120. Älvsjöskogen

Historik

Vid Långsjöbrink finns rester av Göta landsväg som var Stockholms enda förbindelse söderut fram till 1600- talet. Under 1700- talet användes dalen som en skogsbevuxen hästhage. Ett ekbestånd söder om idrottplatsen indikerar även ett tidigare ängsbruk som sträckte sig mellan skogen och andra sidan stambanan. På grund av den kuperade terrängen har stora delar av den högglänta skogen bevarats utan att bli avverkad eller brukad. Under 1920- talet beboddes Älvsjö av en ny skara av unga och idrottsintresserade människor. Den gamla hagen användes då till friidrott och fotboll och år 1934 invigdes en hoppbacke som revs cirka 20 år senare. Även väster om idrottsplatsen byggdes en dansbana som revs eftersom den var placerad på kyrkans mark där ”synlig dans” inte borde förekomma. I den norra delen av skogen fanns en Banvaktarstuga fram till 1940- talet. År 2011 vann Älvsjöborna ”Ljusruset” där priset var belysning längs motionsspåren. Sedan år 2015 är skogen ett naturreservat.

Värden

Upplevelse: Bollspel, grön oas, lek, promenad, picknick, naturlek, ro, evenemang, löpträning, pulkaåkning, skogskänsla, vild natur och skidor.

Ekologiska: Kärnområde, innehåller ekologiskt särskilt känsliga områden, del av spridningskorridor och skyddsvärda ekmiljöer.

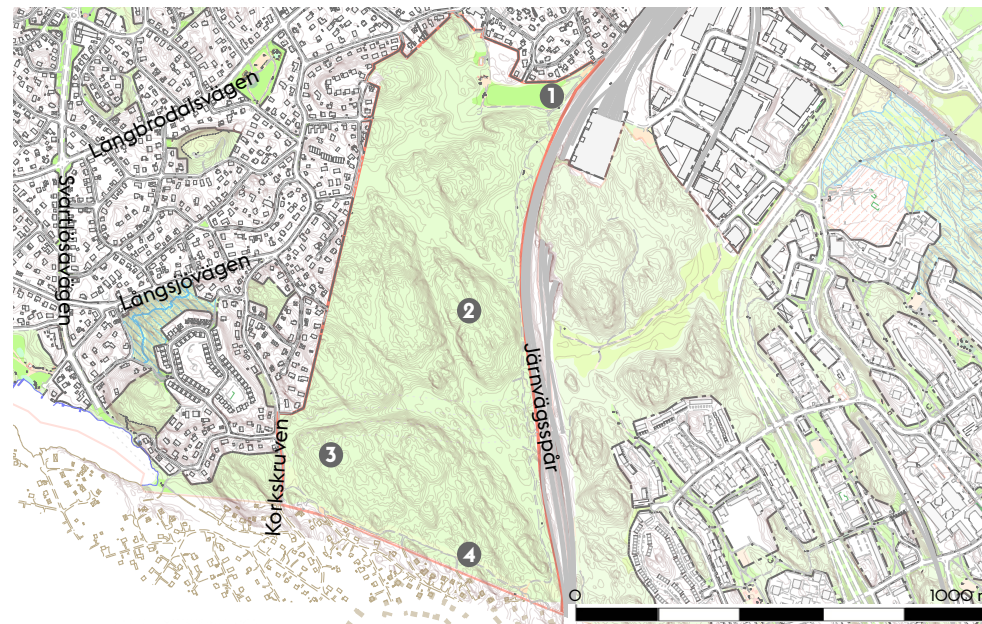
Beskrivning

Karaktär och storlek: Natur- och friluftsområde, 62 ha.

Innehåll: Älvsjöskogen gränsar mot stambanan i öster och villabebyggelse i Älvsjö, Långsjö och Huddinge. Skogen är ett högglänt område som innehåller flera naturtyper och ett rikt växt- och djurliv. Skogen innehåller en stor andel gamla och döda träd i form av lågor och högstubbar. Den dominerande naturtypen är äldre barrskog med brant topografi.

Skogsklädd och kuperad naturmark.

1. Öppen gräsyta, 2. Korta motionsspåret, 3. Äldre torp, 4. Långa motionsspåret.

De högsta urbergsknallarna är klädda med gles hållmarkstallsskog. I dalgångarna finns frodigare vegetation med tall- och granskog. Invid järnvägen finns även inslag av ekar som spår efter den gamla slåtterytan som en gång funnits på platsen. I sprickdalarna finns våtmarksskog med björk, klibbal och inslag av gran. Det finns flera våtmarker och dammar som är viktiga grodlokaler. Genom skogen löper två motionsspår som är 3800 meter respektive 1800 meter långa. Spåren är mestadels belägna långt in i skogen, förutom i den södra och östra delen där de löper längs skogskanten.

I den norra delen av skogen finns en öppen gräsyta med fotbollsmål och röda byggnader som används av föreningar. I skogsbrynet vid gräsytan finns en öppen backe med högt gräs. Från gräsytans södra del startar motionsspåren på vardera sida om ett utomhusgym. Spåren passerar ytterligare två platser med utomhusgymnsredskap. Gymredskapen består av upphöjda bänkar för situps och räckan för chins, pullups och dips. Längs spåren finns flera informations- och orienteringsskyltar. Till motionsspåren ansluter ett nät av upptrampade gångstigar, varav vissa leder till rastplatser med eldstäder. Vid Korkskruven i den västra delen finns ett äldre torp.

Analys

Skogen är ett viktigt och välanvänt natur- och friluftsområde för boende och besökare. Motionsspåren i skogen är välanvända och har höga rekreativa värden. Den öppna gräsytan i norr möjliggör evenemang och är en viktig samlingsplats under bland annat Valborg. Ideella föreningar som Älvsjöskogens vänner och Rädda Långsjöns grodor är engagerade och sprider information om skogen. I skogen arrangeras guidade turer. Området används flitigt av förskolor och skolor som bland annat gör utflykter, orienterar och spelar fotboll. Även under vintern är området välbesökt för vinteraktiviteter som pulkaåkning i backen vid gräsytan och längdskidåkning i motionsspåren. Det östra spåret ingår i ett cykelpendlingsstråk från Huddinge.

Skogen har en viktig funktion som spridningskorridor till skogsområdet i öster. Stambanan utgör dock en mycket stark barriär mellan områdena och är svår att ta sig över för både människor och djur. Området närmast järnvägen är bullerpåverkat.

Öppen gräsyta i den norra delen.

Äldre torp vid Korkskruven.

Byggnaderna vid gräsytan brukas av Älvsjö AIK som bedriver café vid vissa evenemang och träningstillfällen. Trätrapporna invid fasaderna används som samlingsplats. Intill byggnaderna kan man se fundamenten från hoppbacken och dansbanan som en gång funnits på platsen. Den röda stugan vid Korkskruven har kulturhistoriska värden och ger karaktär till platsen, men har stora renoveringsbehov. Stugan förvaltas av Fastighetskontoret.

Skogen är en viktig del av stadens ekologiska infrastruktur och innehåller bland annat värdefulla ekmiljöer. Området är ett viktigt kärnområde för prioriterade arter och en spridningszon för växter och djur. Intilliggande villaområden bildar spridningszoner mot väster och norr, eventuellt till Solbergaskogen. Skogen klassas som ekologiskt särskilt betydelsefullt område mellan Bornsjökilen och Hanvedekilens norra spetsar.

Trygghet: Belysningen är god och koncentrerad kring motionsspåren. Hög och tät vegetation skapar mörka och dolda partier.

Tillgänglighet: Området innehåller höga nivåskillnader. Motionsspåren är breda, terränganpassade och består av hårt packad stenmjölsunderlag. Vissa partier är gropiga och steniga. Trapporna vid entréerna till torpet och byggnaderna saknar handledare, ramp och kontrastmarkeringar. Otydliga skyltar gör det svårt att orientera sig. Idag finns ett begränsat antal parkeringsplatser, bland annat längs Pukslagargatan i norr och Korkskruven i väster. Tillgänglighetsanpassade parkeringsplatser saknas.

Motionsspår i den mellersta delen.

Rastplats i den nordvästra delen.

Mål

Bevara nuvarande karaktär.

Strategi

Låt området utvecklas fritt för att bevara och förbättra skogens ekologiska värden och varierande naturskogskaraktärer. Utveckla enligt skötsel- och vårdplaner. I bland annat "Skötselplan för Älvsjöskogens naturreservat" finns förslag för hur området ska utvecklas. I målbeskrivningen föreslås bland annat att kopplingen till skogsområdet i öster ska förstärkas med exempelvis en ekodukt.

För att hitta till och förstå området föreslås att entréer hålls öppna och att informationsskyltar och gränsmarkeringar utplaceras. Det föreslås även att man ska skapa en öppen brynskog kring bollplanen för att skapa fler samlingsplatser som inbjuder till aktiviteter. Gräsytan bör klippas och städas efter valborgsfirande och evenemang. Längs motionsspåren och de upptrampade stigarna föreslås att man ska flytta nedfallna träd till andra delar av skogen. Vid skogen intill bollplanen föreslås att man ska återskapa hagmarks- och slätterängskaraktären genom att ta bort sly för att gynna ek och hassel. Kring groddjurslokalerna föreslås att man behåller trädskicket och till viss del röjer undan sly och buskage för att ge en vandrande skugga. Kring gamla banvaktarstugan föreslås att den äldre torpmiljön bevaras genom att hålla området rent från sly. Möjligheten att placera ut tillgänglighetsanpassade rastplatser bör undersökas. Öka utbudet av redskap vid utegymmen. Dräneringsrör bör hållas naturlika och funktionella.

Utöver skötselplanens förslag bör motionsspåren jämnas till och parkmöbler upprustas. Av- och tillrinningsområden bör undersökas för att skapa en god dränering som inte korsar spåren. Motionsspåren och dess längder bör även markeras tydligare på orienteringskartor med markeringar för var man befinner sig. Det bör även undersökas om det vackra röda torpet längs Korksruven kan användas och bli ett naturum i samband med reservatbildning.

Upptrampad gångstig mot höglänta partier.

Motionsspår genom naturmark.

121. Herrängsskogen

Beskrivning

Karaktär och storlek: Bostadsnära natur, 10.5 ha.

Innehåll: Herrängsskogen är belägen intill Vantörsvägens södra sida. Skogen är kuperad och består av hållmarksskog. I de mer högglänta partierna finns inslag av kala klipphöllar. I de övriga partierna finns tätare lövskog med inslag av ek. Genom området löper ett nät av gång- och cykelvägar som leder mot Långbroparken i norr och Herrängens skola i söder. I öster och väster leder vägarna till Vantörsvägen och Kaktusvägen. Vägarna kantas av klippta gräsremсор med parksoffor. Intill vägarna löper ett nät av upptrampade gångstigar och i den mellersta delen finns en rastplats.

Värden

Upplevelse: Promenad, skogskänsla, grön oas och lek.

Ekologiska: Del av spridningskorridor, värdefull ekmiljö.

Analys

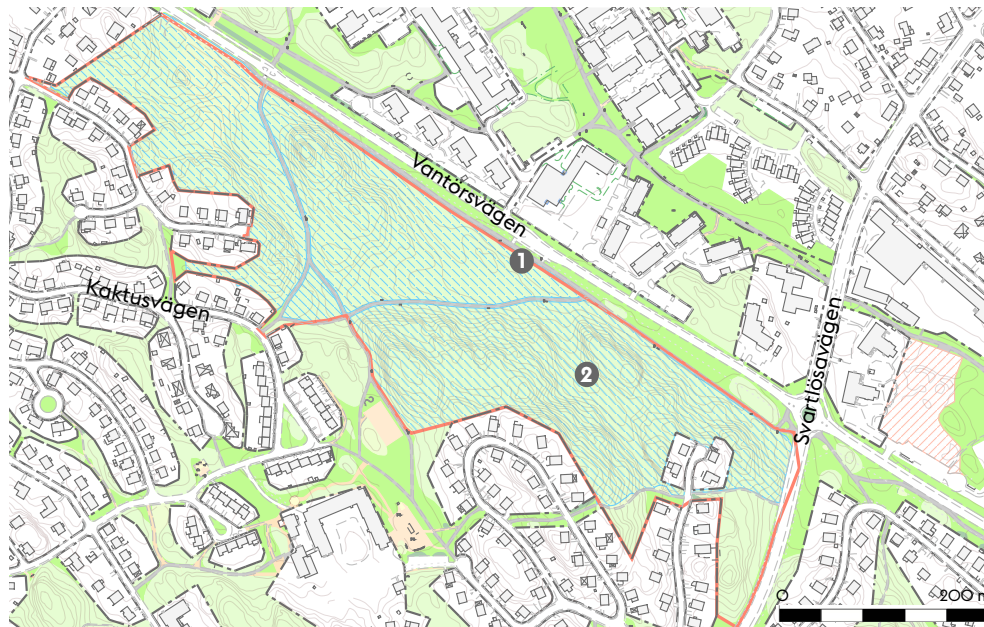
Skogen är en mycket värdefull tillgång som erbjuder bostadsnära natur och innehåller flera spår av naturlek. Området fungerar som en visuell och bullermässig barriär mellan bostäderna och Vantörsvägen, men skogens delar närmast vägen är bullerpåverkad. Gång- och cykelvägarna är välanvända och binder samman olika bostadsområden och stadsdelar. Skogen ett av Älvsjös fyra hundrastområden.

Trygghet: Belysningen är koncentrerad kring gång- och cykelvägarna. Hög och tät vegetation skapar mörka och dolda partier. Terrängen och vegetationen bryter områdets kontakt med omgivningen. Klippta gräsremсор håller siktlinjerna närmast gång- och cykelvägen öppna.

Tillgänglighet: Gång- och cykelvägarna är breda, asfalterade och innehåller få nivåskillnader. Utmed vägarna finns flera parksoffor utan armstöd. Otydliga skyltar gör det svårt att orientera sig.

Upptrampad gångstig mot högglänta partier.

1. Värdefull ekmiljö längs Vantörsvägen, 2. Rastplats.

Mål

Bevara nuvarande karaktär.

Strategi

Värna om skogens rekreativa och ekologiska värden. Bevara skogens funktion som grön koppling mellan olika stadsdelar och bostadsområden. Se över möjligheten att utveckla områdets samlingsplatser genom att till exempel placera ut utomhusgrillar. Utveckla områdets funktion för motion och hälsa genom att bland annat se över möjligheten att anlägga ett utomhusgym.

Gång- och cykelväg genom trädbevuxen naturmark.

Glänta med rastplats.

122. Skarpan

Beskrivning

Karaktär och storlek: Bostadsnära natur, 1.2 ha.

Innehåll: Skarpan är ett bergigt naturmarksområde som omges av villabebyggelse. I områdets mellersta del finns en höjd med kala bergshällar och högt gräs med en god utsikt över omgivningen. I de brantaste sluttningarna finns stängsel. Runt höjden finns flera ekar, tallar och björkar. Genom området löper två slingrande gångvägar som ansluter till Stockbergsvägen i söder. Den västra gångvägen är bredare och ansluter till en oval yta med en parksoffa. Längs den östra gångvägen finns ett par äldre stentrappor. Nedanför höjden finns en liten gräsremsa närmast Vårdkasevägen i väster.

Värden

Upplevelse: Naturlek, promenad, sitta i solen, utsikt, ro och picknick.

Kulturhistoriska: Äldre trappanläggningar.

Analys

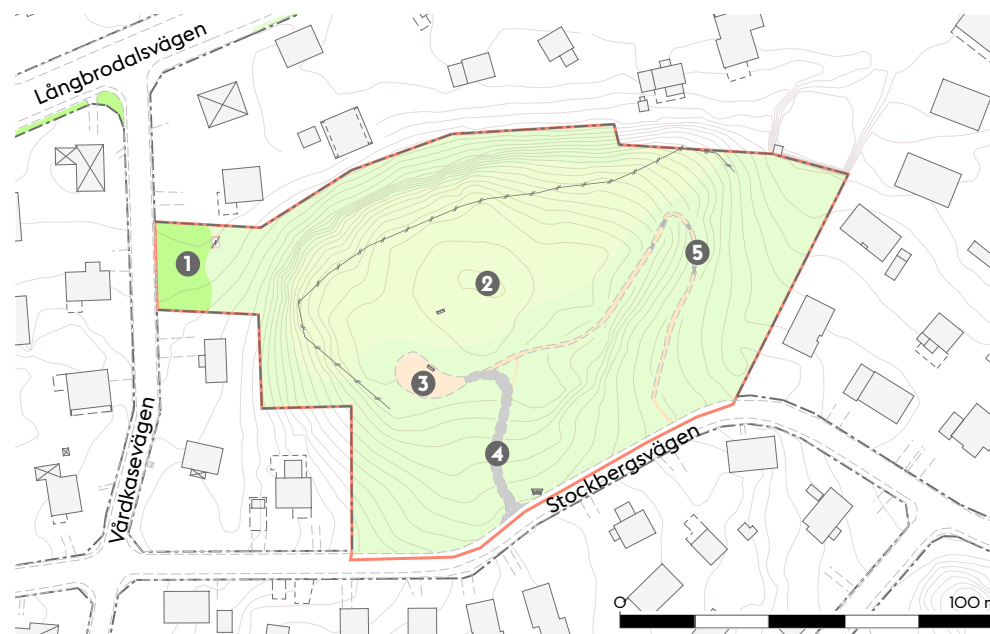
Skarpan erbjuder bostadsnära natur. Höjden erbjuder en vacker utsikt mot omgivningen och används för picknick. Gångvägen och trapporna och i öster är mycket igenvuxna och svåra att hitta. Närmast Stockbergsvägen finns ett friväxande buskage som skymmer gångvägens entré. Stentrapporna är kulturhistoriskt värdefulla och ger karaktär och identitet till platsen.

Trygghet: Hög och tät vegetation skapar mörka och dolda partier. Terrängen försämrar områdets kontakt med omgivningen. Belysning saknas.

Tillgänglighet: Området innehåller flera nivåskillnader. Gångvägarna är ojämna, smala och består av löst packat underlag. Längs den västra gångvägen finns en parksoffa utan armstöd. Stentrapporna är ojämna och saknar ramper, kontrastmarkeringar och handledare.

Bergshöjd med utsikt mot omgivande villabebyggelse.

1. Gräsyta, 2. Höjden, 3. Oval yta, 4. Västra gångvägen, 5. Trappor längs östra gångvägen.

Mål

Bevara nuvarande karaktär.

Strategi

Värna om områdets rekreativa och kulturhistoriska värden. Förstärk områdets karaktär genom att lyfta fram stentrapporna. Tydliggör entréerna från Stockbergsvägen för att locka fler besökare.

Gångväg som ansluter till Stockbergsvägen.

Stentrappor i naturmarkens östra del.

123. Långängsdungen

Historik

Namnet antyder att naturmarken varit glesare en gång i tiden. Trappor och gångvägar har antagligen anlagts i samband med att omgivande villabebyggelse uppfördes.

Beskrivning

Karaktär och storlek: Bostadsnära natur, 1.2 ha.

Innehåll: Långängsdungen är belägen väster om Långängsvägen. Området består av skogsklädd naturmark med inslag av kala hållar, ekar och tallar. Genom naturmarken löper en slingrande gångväg mellan Långängsvägen och Konvaljestigen i norr. Längs vägen finns flera äldre stentrappor. I områdets södra delar finns mer höglänta partier som innehåller fler kala klipphållar, ljung och tall.

Värden

Upplevelse: Promenad, grön oas och lek.

Kulturhistoriska: Äldre trappanläggningar.

Analys

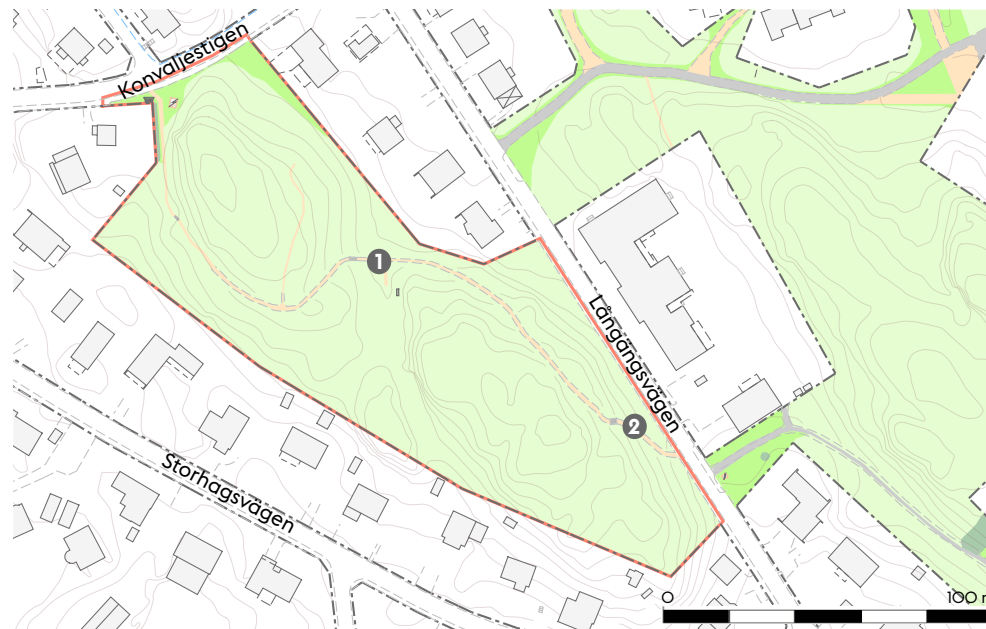
Trapporna har kulturhistoriska värden och ger tillsammans med stigarna en stark och spännande identitet och karaktär till platsen. Området har en grön koppling mot ett grönområde som sträcker sig österut mot Herrängens skola. I naturmarken finns flera spår av naturlek.

Trygghet: Hög och tät vegetation skapar mörka och dolda partier och försämrar kontakten med omgivningen. Belysning saknas.

Tillgänglighet: Området innehåller flera nivåskillnader. Gångvägarna är smala och ojämna och består av löst packat underlag. Stentrapporna är ojämna och saknar ramper, kontrastmarkeringar och handledare. I den mellersta delen finns en parksoffa utan armstöd.

Upptrampad gångstig i naturmark.

1. Gångväg, 2. Trappor.

Mål

Bevara nuvarande karaktär.

Strategi

Värna om områdets funktion som en grönskande och bostadsnära miljö.

Värna om områdets kulturhistoriska värden. Tydliggör entréerna genom att hålla vegetationen glesare.

Gamla trappanläggningar i naturmark.

Upptrampad gångstig mot högglänta områden.

124. Natur vid Långängsvägen

Beskrivning

Karaktär och storlek: Bostadsnära natur, 1.4 ha.

Innehåll: Öster om Långängsvägen finns ett område som sträcker sig mellan en förskola och Herrängens skola. Området består av skogsklädd och kuperad naturmark med kala klipphällar, ekar och tallar. I norr gränsar området till ett grönområde intill skolan. I den norra delen är området bredast med fler höglänta partier. På ytan finns många upptrampade stigar och en bergshöjd. Områdets södra del är smalare och ansluter till Buxbomsvägen. I kilen finns en upptrampad gångstig som kantas av friväxande buskage. I mitten av området finns en gång- och cykelväg som löper mellan Vråkstigen i öster till Långängsvägen i väster. Gångvägen kantas av klippta gräsremсор som mynnar ut i gräsytor närmast vägarna.

Värden

Upplevelse: Lek och promenad.

Ekologiska: Värdefull ekmiljö.

Analys

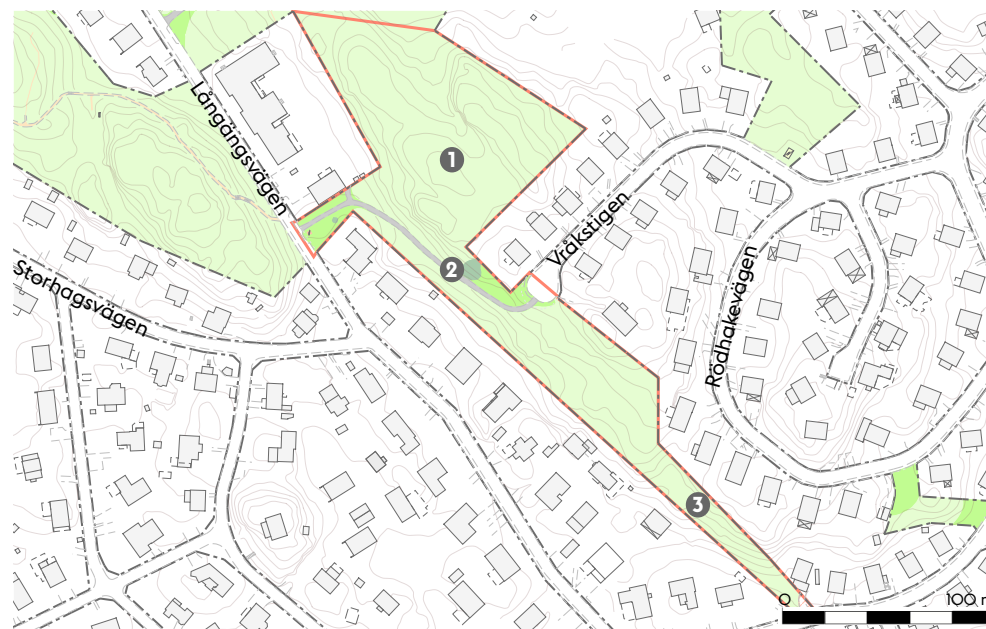
Områdets läge mellan förskolan och skolan gör att många barn vistas i området dagligen. I den norra delen ger området skogskänsla och på höjden finns flera spår av naturlek. Den södra delen innehåller en dold och otydlig entré till området.

Trygghet: Den södra delen är smal och har en god kontakt med omgivningen. I den norra delen försämrar kontakten av terrängen och vegetationen skapar dolda och mörka partier. Belysningen är koncentrerad kring gång- och cykelvägen i områdets mellersta parti.

Tillgänglighet: Området innehåller flera nivåskillnader. Gång- och cykelvägen är bred, asfalterad och innehåller färre nivåskillnader. Sittmöjligheter saknas.

Gång- och cykelväg mellan Vråkstigen och Långängsvägen.

1. Höjden, 2. Gång- och cykelväg i den mellersta delen, 3. Smal entré i den södra delen.

Mål

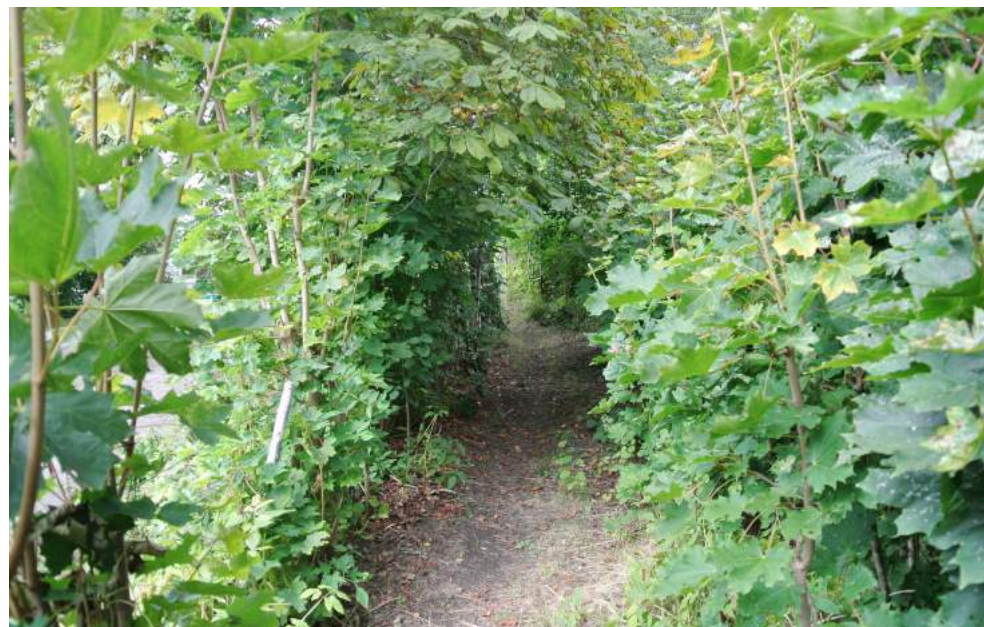
Bevara nuvarande karaktär.

Strategi

Bevara områdets rekreativa och ekologiska värden och funktioner för naturlek och pedagogik för skolverksamheterna intill. Öka användningen genom att förtydliga entréerna och förbättra framkomligheten.

Naturmark med tallar och kala klippällar.

Entré från Buxbomsvägen i söder.

125. Natur vid Aklejarondellen

Beskrivning

Karaktär och storlek: Bostadsnära natur, 1.34 ha.

Innehåll: Runt Aklejarondellens finns separata grönytor och längs den södra halvan finns tre separata områden. Rondellen består av en klippt gräsyta med björkar. Runt rondellens utkanter finns även klippta gräsytor med lövträd mellan vägarna. I den norra delen, finns en torgbildning intill ett flerfamiljshus med verksamheter i bottenvåningarna.

Det första området är belägen i väster mellan Aklejavägen och Murgrönevägen. Ytan består av skogsklädd naturmark och kantas av en gångväg som löper intill en förskola och ansluter till Storhagsgränd via en granittrappa. Närmast vägen och rondellen finns en öppen klippt gräsyta med träd. Det andra området är belägen i mitten, och har flera kilar mot intilliggande gator. Ytan består av igenvuxen naturmark och innehåller inga gångvägar. Det tredje området sträcker sig mot Herrängsskogen i öster. Genom ytan löper två gång- och cykelvägar mot Nejlikevägen. I naturmarken intill finns upptrampade gångstigar.

Värden

Upplevelse: Lek och promenad.

Ekologiska: Del av spridningskorridor.

Analys

Lövträden, framförallt björkarna ger volym och karaktär till platsen. Det stora inslaget av grönska skapar en grön oas i den annars hårdgjorda gatumiljön. Torgbildningen är ett viktigt inslag i områdets stadsbild. Verksamheterna i bottenvåningarna bidrar med liv och rörelse till platsen. Rondellen ingår i ett viktigt kommunikationsstråk för boende i området. Intrycket dras ner av igenvuxna och otillgängliga partier i naturmarken och en igenvuxen gångväg i den västra delen. Den östra naturmarken är en grön koppling mellan bostadskvarteren och Herrängsskogen.

Gångväg i den östra delen.

1. Första området, 2. Andra området, 3. Tredje området, 4. Torgbildning.

Trygghet: Rondellen är öppen och har en god kontakt med omgivningen. Hög och tät vegetation ger en mörka och dolda partier i områdena. Belysningen är koncentrerad kring rondellen och längs gång- och cykelvägarna i den östra delen, men saknas i övrigt.

Tillgänglighet: Gång- och cykelvägarna i den östra delen är breda, asfalterade och innehåller få nivåskillnader. De upptrampade gångstigarna i naturmarken är smala, ojämna och innehåller flera nivåskillnader. Sittmöjligheter saknas. Trappan i den västra naturmarken saknar ramp.

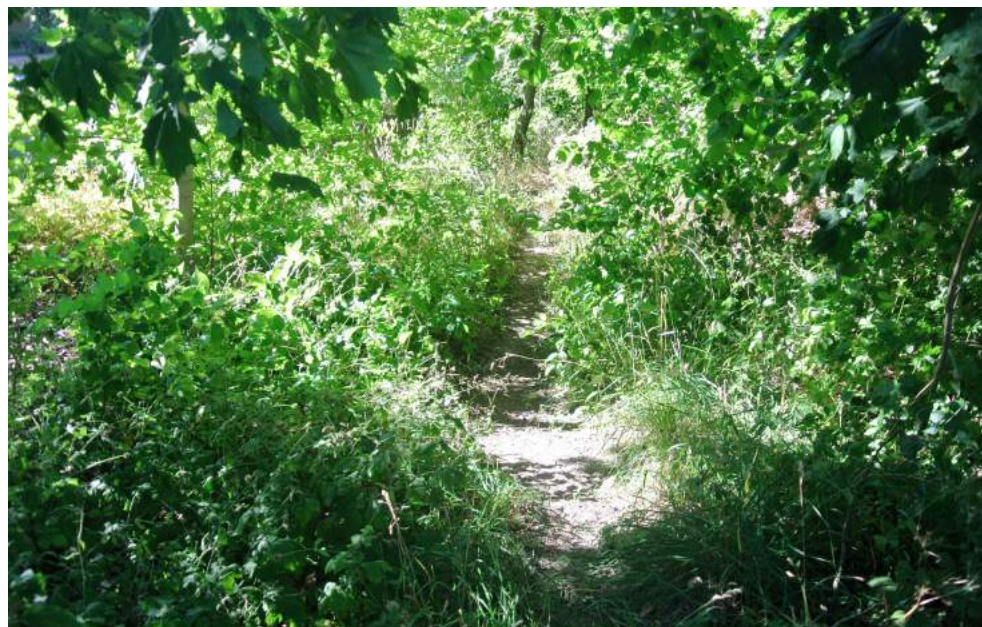
Gräsyta med björkar i rondell.

Mål

Bevara nuvarande karaktär.

Strategi

Värna om områdets rekreativa och ekologiska värden. Bevara rondellens funktion som en grönskande trafikplats med kopplingar till grönområdena. Se till att kilarna är synliga och framkomliga genom att hålla naturmarken närmast entréerna öppen. Placera ut parksoffor för att erbjuda sittmöjligheter.

Upptrampad gångstig i den västra delen.

126. Natur vid Murgrönerondellen

Beskrivning

Karaktär och storlek: Bostadsnära natur, 0,3 ha.

Innehåll: Mellan Murgrönsrondellen och Konvaljestigen finns ett långsträckt grönområde. Området gränsar till villabebyggelse och innehåller ett par kilar som ansluter till intilliggande vägar. Genom området löper ett par gångvägar och upptrampade gångstigar som ansluter till rondellen och vägarna. Stigarna kantas av högt gräs, ogräs och friväxande buskage. Rondellen är gräsklädd och i mitten står en högvuxen lind. I områdets södra del finns klippta gräsytor med bland annat ekar och kala klippällar.

Värden

Upplevelse: Lek och promenad.

Ekologiska: Värdefull ekmiljö.

Analys

Området erbjuder promenad i en grönskande miljö. Närheten till husen ger en inbjudande och småskalig karaktär. Linden i rondellen ger volym och är viktig för platsens karaktär. En av kilarna, den mellersta mot Långängsvägen, är igenvuxen och otillgänglig.

Trygghet: Området har en god kontakt med intilliggande villabebyggelse. Belysning saknas, men ljuset från intilliggande villor är tillräckligt.

Tillgänglighet: De upptrampade gångvägarna är smala, ojämna och innehåller flera nivåskillnader. Sittmöjligheter saknas.

Gångväg mellan ekar och kala klippällar.

1. Rondell, 2. Skyddsvärd ekmiljö.

Mål

Bevara nuvarande karaktär.

Strategi

Värna om områdets funktion som en grönskande och bostadsnära miljö som inbjuder till promenad. Se till att kilarna är synliga och framkomliga genom att hålla naturmarken närmast entréerna öppna.

Upptrampad gångstig mellan grönska och villaträdgård.

Gräsklädd rondell med högvuxen lind.

127. Norrhagen

Beskrivning

Karaktär och storlek: Bostadsnära natur, 1.1 ha.

Innehåll: Mot gränsen till Fruängen finns ett långsträckt område norr om Mickelbergsvägen. Området består av skogsklädd och kuperad naturmark med hållmarksskog och höggglänta partier i de norra delarna. I söder gränsar området till villabebyggelsen längs Mickelbergsvägen och i norr gränsar området mestadels till naturmark i Fruängen. I söder finns två smala kilar som leder mellan villaträdgårdar och ansluter till Mickelbergsvägen. Den östra kilen är flackare och igenvuxen. Genom området löper ett nät av upptrampade gångstigar.

Värden

Upplevelse: Lek, promenad och utsikt.

Analys

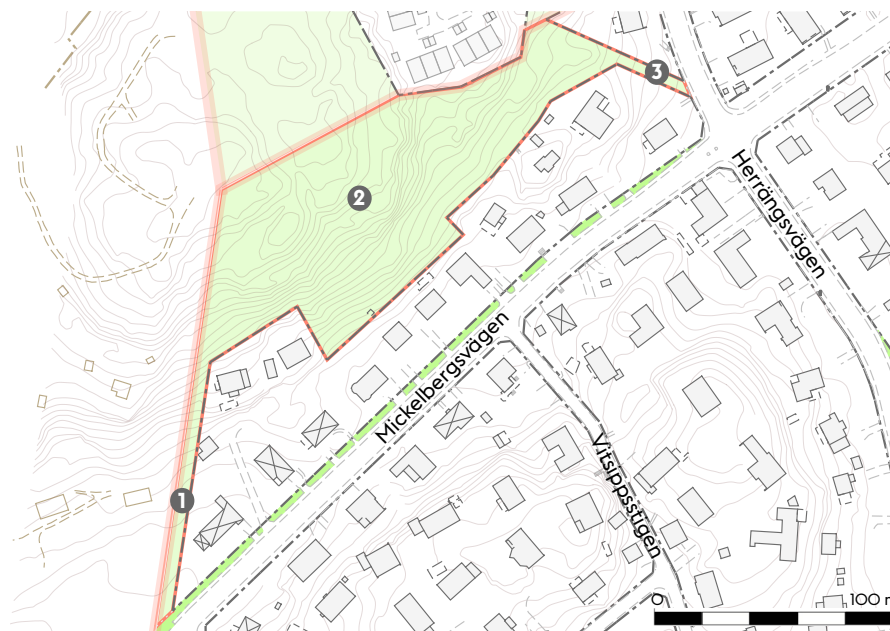
Området används till bland annat promenad och hundrastning. Tillsammans med naturmarken vid Fruängen binder grönområdet ihop olika bostadsområden. Flera förskolegrupper vistas i naturmarken under dagarna och det finns flera spår av naturlek. Från de höggglänta partierna har man en fin utsikt över omgivningen. Eftersom kilarna är igenvuxna och kuperade är den bästa entrén till området via Herrängens vändplats i väster.

Trygghet: Terrängen och vegetationen bryter kontakten med omgivningen och ger vissa dolda och mörka partier som kan upplevas otrygga. Belysning saknas.

Tillgänglighet: Området innehåller flera nivåskillnader. Höjdskillnaderna ger vissa otillgängliga partier, särskilt i de södra delarna där det finns flera branter. Området innehåller endast smala och ojämna upptrampade gångstigar. Sittmöjligheter saknas.

Höggglänta partier med tall och ljung.

1. Igenvuxen kil i den västra delen, 2. Höggglänt område, 3. Igenvuxen kil i den västra delen.

Mål

Bevara nuvarande karaktär.

Strategi

Bevara områdets funktion som en bostadsnära miljö och som en grön koppling mellan olika områden. Öka användningen genom att förtydliga entréerna och förbättra framkomligheten.

Upptrampad gångstig kantad av träd, buskage och kala klippällar.

Utsikt mot omgivande villabebyggelse.

128. Natur vid Orrbrinken

Beskrivning

Karaktär och storlek: Bostadsnära natur, 0,3 ha.

Innehåll: Mellan Knäpparvägen i öster och Orrbrinken i väster sträcker sig ett område mellan villaträdgårdar. Området består av kuperad och skogsklädd naturmark. I den västra delen finns en öppen och mer plan yta som är gräsklädd och innehåller några ekar närmast vägen. I den östra delen breder området ut sig och det finns mer höglänta partier med kala klipphöllar och tallar.

Värden

Upplevelse: Lek.

Ekologiska: Del av spridningskorridor.

Analys

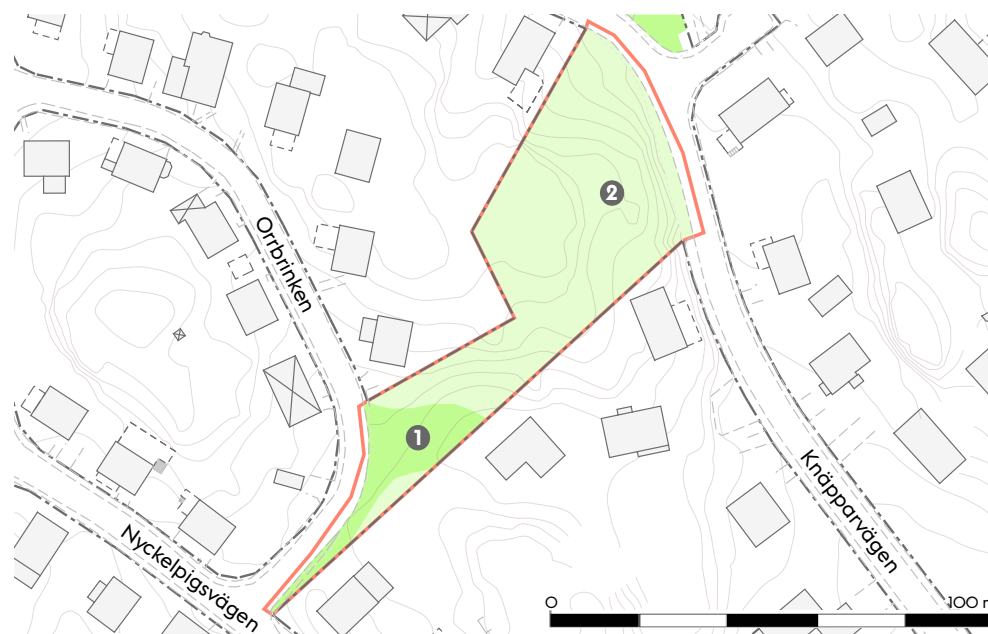
Området erbjuder bostadsnära natur som kan användas för naturlek, promenad och hundrastning. Närmast villaträdgårdarna är det inom vissa partier en flytande gräns mellan privat och allmän mark. Entrén från Knäppargatan i öster är dold och brant.

Trygghet: Terrängen försämrar områdets kontakt med omgivningen. Hög och tät vegetation skapar dolda och mörka partier. Belysning saknas.

Tillgänglighet: Området innehåller flera nivåskillnader, och inga upptrampade stigar vilket kan göra det svårt att ta sig fram. Området innehåller endast smala och ojämna upptrampade gångstigar. Sittmöjligheter saknas.

Kuperad naturmark intill villabebyggelse.

1. Planare gräsyta, 2. Höglänta partier.

Mål

Bevara nuvarande karaktär.

Strategi

Bevara områdets ekologiska värden och funktion som bostadsnära natur.

Höglanta partier med kala klippällar och tallar.

Brant sluttning mot Knäpparvägen i öster.

129. Natur vid Blåmesstigen

Beskrivning

Karaktär och storlek: Bostadsnära natur, 0.6 ha.

Innehåll: Mellan Blåvingevägen i öster och Åkerbärstigen i väster sträcker sig ett område mellan villaträdgårdar. I norr ansluter området till vändplaner vid Blåmesstigen och Storkvägen och i söder till Snigelvägen. Närmast vägarna finns öppna klippta gräsytor. Vid Åkersbärsstigen finns flera friväxande buskage, en parksoffa och en sandlåda. Området består mestadels av kuperad och skogsklädd naturmark med inslag av kala klipphällar och ekar. I den östra och västra delen löper två gångvägar som kantas av klippta gräsremсор. Gångvägarna leder från de högre belägna vändplanerna i norr mot söder. Längs gångvägarna finns ett par trappor i granit. I den mellersta delen är naturmarken kuperad och igenvuxen.

Värden

Upplevelse: Promenad och lek.

Ekologiska: Värdefull ekmiljö.

Analys

Området erbjuder en tilltalande och inbjudande grönskande miljö i täta villakvarter. De uppvuxna lövträden ger volym och karaktär till platsen. Gångvägarna används dagligen som genvägar av boende i området och i naturmarken finns spår av naturlek. Vissa partier är branta, igenvuxna och otillgängliga. Där den östra gångvägen ansluter till Snigelvägen finns en nedfallen belysningsstolpe. Sandlådan intill Åkersbärsstigen är dold under ett av buskagen.

Trygghet: Belysningen är koncentrerad kring gångvägarna och intilliggande vägar, men saknas i övrigt. Stora höjdskillnader försämrar kontakten till omgivningen. Terrängen och vegetationen skapar delvis dolda och mörka partier.

Tillgänglighet: Området innehåller höga nivåskillnader. Trapporna saknar ramper. I den västra delen finns en parksoffa utan armstöd.

Entré från Åkerbärsvägen i den västra delen.

1. Parksoffa och sandlåda, 2. Granittrappor.

Mål

Bevara nuvarande karaktär.

Strategi

Bevara områdets funktion som bostadsnära natur som används för promenader och naturlek. Förbättra intrycket genom att ta bort belysningsstolpen och ta bort eller fram den dolda sandlådan i den västra delen.

Parksoffa på gräsyta intill Åkersbärsstigen.

Granittrappa i naturmarkens mellersta del.

130. Natur vid Syrsegränd

Beskrivning

Karaktär och storlek: Bostadsnära natur, 0.6 ha.

Innehåll: Kuperat område beläget mellan villatomter. Området består av skogsklädd hållmark med tallar och ekar. Mot Myrvägen i väster finns en brant klippa och mot Skalbaggstigen i öster leder en smal kil. Kilen av igenvuxen och innehåller flera friväxande buskage och högt gräs.

Värden

Upplevelse: Lek.

Analys

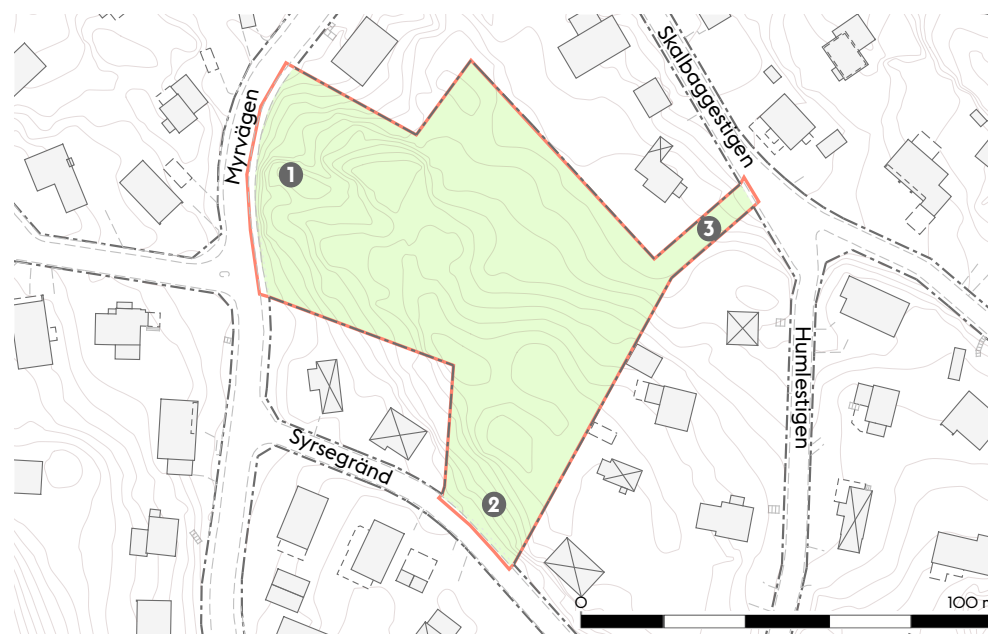
Området erbjuder bostadsnära natur. I området finns flera spår av naturlek. Naturmarken är svårtillgänglig och det finns inga gångvägar eller upptrampade gångstigar. Den enklaste entrén är via Syrsegränd i söder, de andra är för kuperade eller igenvuxna.

Trygghet: Terrängen och vegetationen försämrar kontakten med omgivningen och skapar dolda och mörka partier. Belysning saknas.

Tillgänglighet: Området, inklusive alla entréer innehåller höga nivåskillnader och saknar gångvägar. Sittmöjligheter saknas.

Skogsklädd hållmark.

1. Brant part, 2. Enklaste entrén, 3. Igenvuxen kil.

Mål

Bevara nuvarande karaktär.

Strategi

Bevara områdets funktion som bostadsnära natur. Se över möjligheten att öka användningen och förbättra tillgängligheten genom att öppna upp entrén och kilen vid Skalbaggstigen.

131. Natur vid Bromsvägen

Beskrivning

Karaktär och storlek: Bostadsnära natur, 0.6 ha.

Innehåll: Mellan Knäpparvägen och Bromsvägen finns ett område beläget mellan villaträdgårdar. Området består av kuperad och skogsklädd naturmark med branter mot norr och öster. Närmast vägarna finns parksoffor och klippta gräsytor. Mellan Knäpparvägen och Bromsvägen löper en gångväg som i den mellersta delen ansluter till en annan gångväg som leder mot en vändplan vid Bromsvägen. Längs gångvägarna finns flera trappor i granit. Den södra kilen innehåller flera fiväxande buskage och är igenvuxen.

Värden

Upplevelse: Promenad.

Analys

Området erbjuder bostadsnära natur. Gångvägen i väster är välanvänd för promenad. Entrén vid Bromsvägen vändplan är igenvuxen och dold av vegetation.

Trygghet: Belysningen är koncentrerad kring gångvägarna, men saknas i övrigt. Vegetationen är delvis hög och tät vilket skapar dolda och mörka partier. De höga branterna försämrar kontakten med omgivningen.

Tillgänglighet: Området är innehåller flera nivåskillnader. Den norra gångvägen är bred och asfalterad och passerar ett par trappor. Det finns parksoffor utan armstöd. Trapporna saknar ramper.

Mål

Bevara nuvarande karaktär.

Strategi

Bevara områdets funktion som bostadsnära natur med en promenadvänlig karaktär. Öka tryggheten och förbättra siktlinjerna genom att beskära träd och buskage som väller in över gångvägarna.

Entré från Knäpparvägen.

1. Den norra gångvägen, 2. Trappor i den mellersta delen, 3. Den södra gångvägen.

132. Stråk längs Vantörsvägen

Beskrivning

Karaktär: Park- och naturstråk, 5 ha.

Innehåll: Längs Vantörsvägen löper en gång- och cykelväg som kantas av grönytor och villaträdgårdar. Längs den norra sidan utgörs ytorna mestadels av smala klippta gräsremсор. Längs den södra sidan är ytorna bredare inom vissa partier och det finns flera parksoffor. Vid Linbodavägen är ytorna bredare och innehåller flera lindar och lönnar. Mot Johan Skyttes park finns rader av ornäsbjörkar på vardera sidan av vägen. Längre norrut, vid rondellen vid Svartlösavägen, finns inslag av öar av naturmark med inslag av ekar och berg i dagen. Rondellen består av tegel, sedum och körsbärsträd. I den mellersta delen gränsar sträckan till Herrängsskogen och intill skogen finns en infart till en upplagsplats. Längs Herrängsskogen finns flera högvuxna ekar. I norr finns smala gräsremсор med inslag av träd och buskage.

Värden

Upplevelse: Promenad.

Ekologiska: Värdefull ekmiljö.

Analys

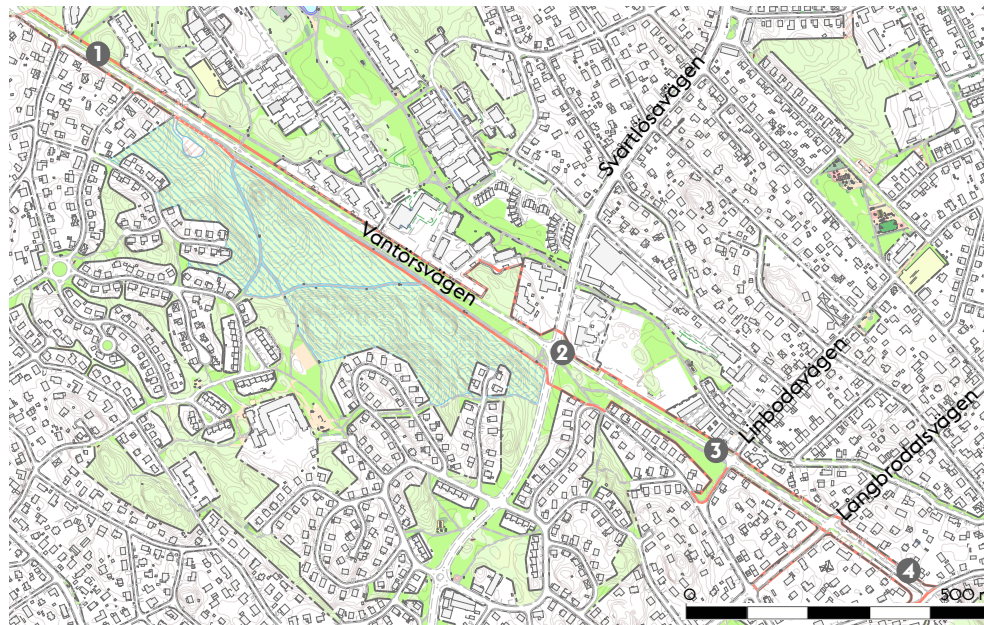
Vägen är en välanvänd koppling mellan Älvsjö och Fruängen. Ytorna ger vägen en grönskande, inbjudande och varierande karaktär. Trafikanterna tillför liv och rörelse under stora delar av dygnet. Intrycket dras ner av buskage som väller in över trottoaren i den norra delen. Upplagsplatsen bäddas in av hög och tät vegetation.

Trygghet: Belysningen är god och koncentrerad kring vägen. Klippta gräsremсор längs gång- och cykelvägarna ger goda siktlinjer.

Tillgänglighet: Gång- och cykelvägen är bred, asfalterad och innehåller få nivåskillnader. Det finns gott om parksoffor.

Vantörsvägens norra del på gränsen till Fruängen.

1. Smala gräsytor i norr, 2. Rondell, 3. Breda gräsytor, 4. Smala gräsytor i söder.

Mål

Bevara nuvarande karaktär.

Strategi

Bevara områdets funktion som välanvänt kommunikationsstråk. Värna om områdets grönskande och varierande karaktär. Förbättra framkomligheten genom att beskära buskage som väller in över trottoaren i den norra delen.

Vantörsvägen mellan Långbroparken och Herrängsskogen.

Vantörsvägens norra del.

133. Stråk vid Herrängens skola

Historik

Skolan uppfördes år 1954.

Beskrivning

Karaktär och storlek: Park- och naturstråk, 2.6 ha.

Innehåll: Kring Herrängens skola finns ett område med naturmark och öppna klippta gräsytor som gränsar till Herrängsskogen. Genom området löper ett nät av gång- och cykelvägar som kantas av klippta gräsytor. Vägarna ansluter till intilliggande bostadskvarter och till Herrängsskogen i norr. Naturmarken är kuperad, skogsklädd och innehåller ett stort antal ekar. I den östra delen finns två bollplaner. Vid bollplanen närmast Herrängsskogen finns en S- formad bänk i betong. I de västra delarna är naturmarken flackare och i den mellersta delen finns flera mindre öar av naturmark i gräsyterna. I den södra och norra delen finns trädbevuxna yta som korsas av upptrampade gångstigar. Från den södra bollplanen leder en kil mellan villabebyggelsen som ansluter till Herrängsskogen i öster. Genom kilen löper en gångväg som kantas av gräsremсор. I den västra delen är naturmarken mer utglesad och öppen.

Värden

Upplevelse: Promenad, lek, bollspel och picknick.

Ekologiska: Värdefull ekmiljö.

Analys

Gång- och cykelvägarna är välanvända och det finns många spår av naturlek. Naturmarken är bostadsnära och en värdefull tillgång som tillför lekvärden. Barnen och skolaktiviteterna tillför liv och rörelse. Naturmarken och de öppna gräsyterna ger varierande och inbjudande miljöer. Ekarna ger volym och karaktär till platsen och är ekologiskt värdefulla. Skolan är under upprustning och kompletteras med tillfälliga byggnader vilket sannolikt kommer ändra områdets karaktär och öka trycket på området.

Gång- och cykelväg mellan naturmark och bollplan.

1. Den norra bollplanen, 2. Den södra bollplanen, 3. Kil mot Herrängsskogen.

Trygghet: Belysningen är koncentrerad kring gång- och cykelvägen. Hög och tät vegetation skapar dolda och mörka partier. Längs gång- och cykelvägarna finns klippta gräsremsor vilket ger goda siktlinjer.

Tillgänglighet: Gång- och cykelvägarna är breda, asfalterade och innehåller få nivåskillnader. Det finns flera parksoffor utan armstöd och vid bollplanen finns en bänk.

S-formad bänk i betong intill bollplan.

Mål

Bevara nuvarande karaktär.

Strategi

Värna om naturmarkens ekologiska, rekreativa och pedagogiska värden. Anpassa området till eventuella förändringar i tryck och användning som konsekvens av att skolan byggs ut. Värna om områdets gröna koppling till Herrängsskogen i öster.

Uppt trampad gångstig i den södra delen.

134. Grönytor längs Mickelbergsvägen

Beskrivning

Karaktär: Övriga gröna friytor (Gatumark).

Innehåll: I Mickelbergsvägens västra del finns längs vägens norra sida klippta gräsytor mellan trottoaren och villaträdgårdarna. Mellan gräsyterna finns in- och utfarter för bilar som tillhör fastigheterna. På ett ställe finns ett friväxande hasselbuskage.

Analys

Gräsyterna är väl skötta och klippta. Hasselbuskaget har ekologiska värden.

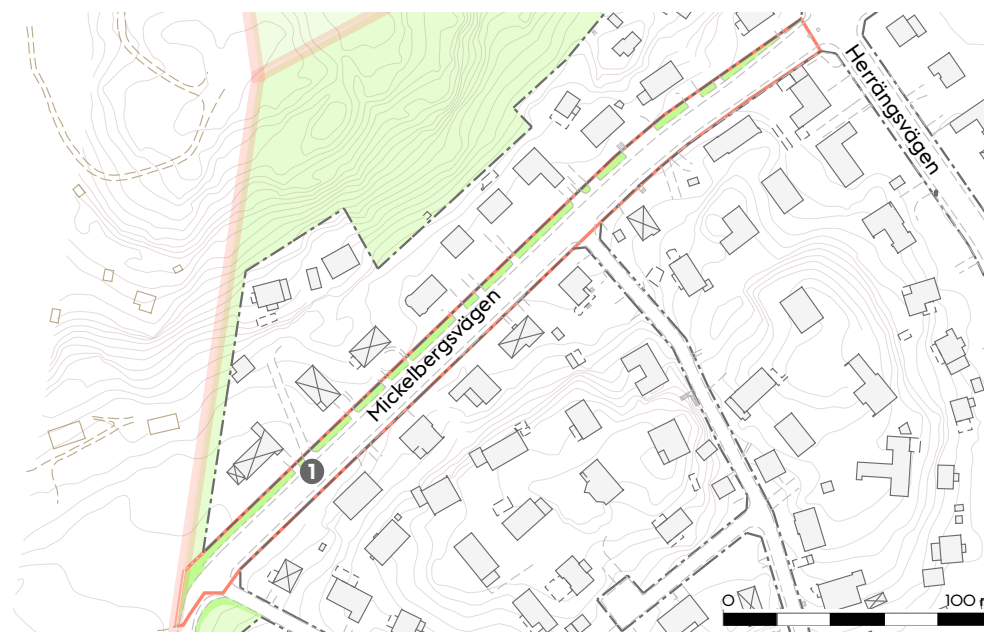
Gräsytor längs villaträdgårdar.

Mål

Bevara nuvarande karaktär.

Strategi

Värna om ytornas gröna värden i gaturummet. Bevara ytornas funktion och intryck genom att låta nuvarande skötselinsatser fortlöpa.

1. Klippta gräsremsor.

135. Grönytor längs Norrhagsvägen

Beskrivning

Karaktär: Övriga gröna friytor (Park- och gatumark).

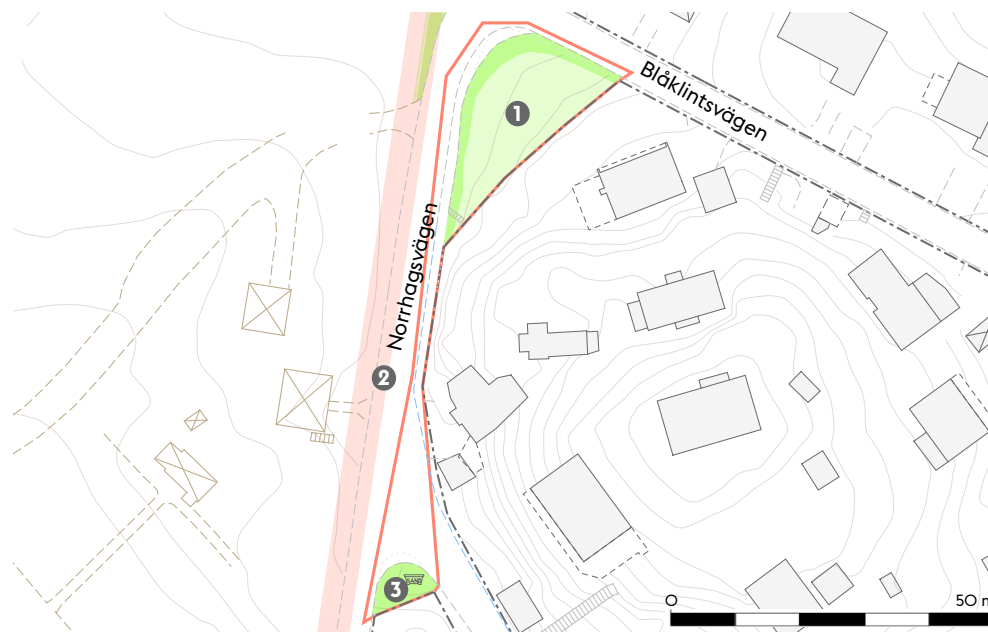
Innehåll: Längs Norrhagsvägen finns två separata grönytor. Den första är belägen vid vägens korsning med Blåklintsvägen. Ytan är triangulär och består av en sluttande naturmark med inslag av björk, rönn och hassel. Den andra ytan är belägen längre söderut och utgörs av en mindre triangulär och sluttande yta med träd, friväxande buskage och högt gräs.

Analys

Ytorna tillför grönska i gaturummet. Vid den norra delen är det viktigt att att sly röjs undan kontinuerligt för att hålla en halvöppen karaktär. I den södra delen är det viktigt att hålla goda siktlinjer genom att klippa buskage och ta bort ogräs och sly. Mellan ytorna finns en fin gammal ek intill vägen som skapar sättningar och en ojämn kantstensbeläggning.

Grönyta längs Norrhagsvägen.

1. Naturmark, 2. Äldre ek intill gatan, 3. Gräsyta.

Mål

Bevara nuvarande karaktär.

Strategi

Värna om ytornas gröna värden i gaturummet. Bevara ytornas funktion och intryck genom att låta nuvarande skötselinsatser fortlöpa. Se över möjligheten att förbättra förutsättningarna för eken som skyddar mot markarbete och påkörningsskador.

136. Grönytor vid Sjöhagsvägen- Segeltorpsvägen

Beskrivning

Karaktär: Övriga gröna friytor.

Innehåll: Vid korsningen Sjöhagsvägen- Segeltorpsvägen skapas en triangulär yta som består av klippt gräs. På gräsytan finns ett par björkar och en elstation i en tegelbyggnad. Vid husets västra sida finns även ett stort friväxande syrenbuskage.

Analys

Gräset är välklippt och tegelbyggnaden passar väl in i omgivningen. Intrycket dras ner av bland annat klotter på tegelbyggnadens fasad.

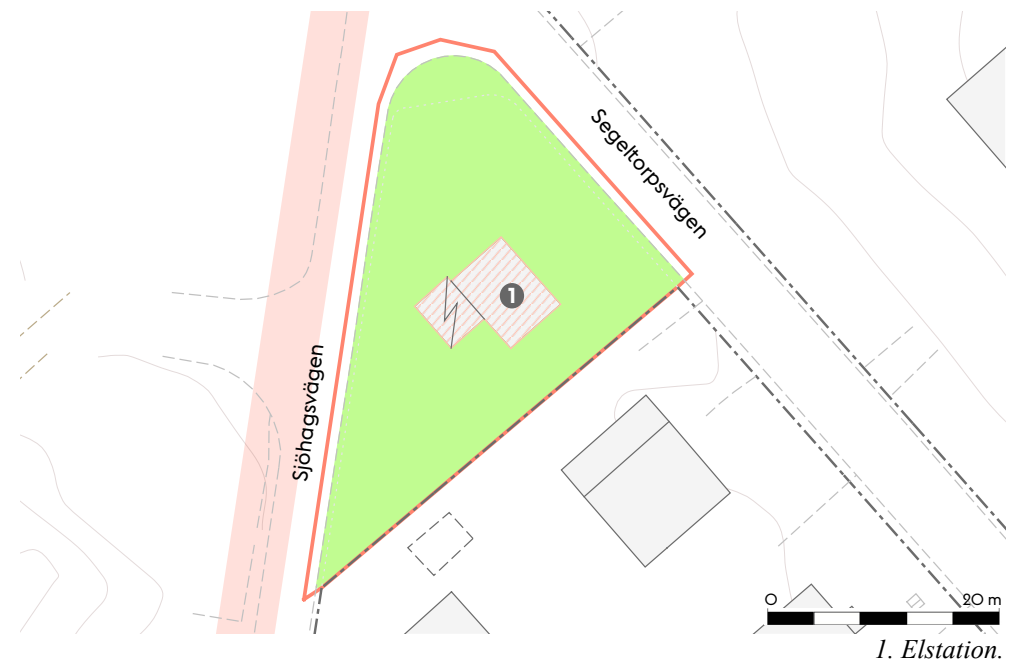
Öppen gräsyta med björkar och elstation.

Mål

Bevara nuvarande karaktär.

Strategi

Värna om ytans gröna värden i gaturummet. Bevara ytans funktion och intryck genom att låta nuvarande skötselinsatser fortlöpa. Förbättra intrycket genom att klottersanera byggnaden.

1. Elstation.

137. Grönytor längs Irisvägen

Beskrivning

Karaktär: Övriga gröna friytor (Gatumark).

Innehåll: Där Irisvägen och Yxvägen möts bildas en spets som består av en klippt gräsyta.

Analys

Ytan tillför grönska i gaturummet. Gräsytan är väl skött och klippt. Ytan släpper in ljus och håller siktlinjerna öppna.

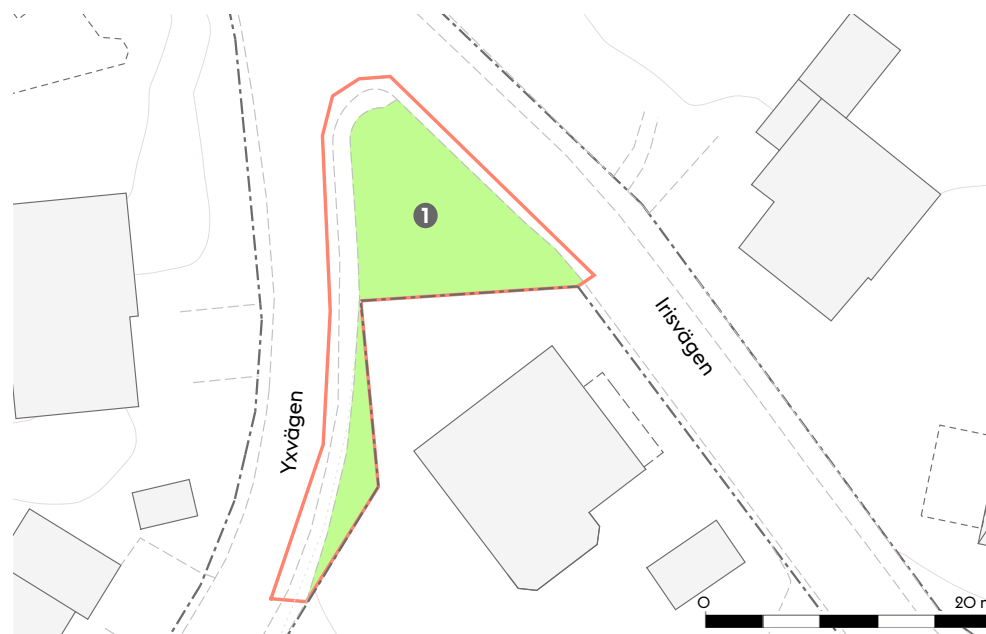
Öppen gräsyta framför häckbuskage.

Mål

Bevara nuvarande karaktär.

Strategi

Bevara ytans funktion och intryck genom att låta nuvarande skötselinsatser fortlöpa.

1. Gräsyta.

138. Grönytor vid Herrängsvägen- Vildrosstigen

Beskrivning

Karaktär: Övriga gröna friytor.

Innehåll: Mellan Herrängsvägen i väster och Vildrosstigen i öster leder en smal kil. Genom kilen löper en gångväg som kantas av träd och friväxande buskage. Närmast Vildrosstigen finns ekar och tallar. Närmast Herrängsvägen ansluter gångvägen till en trappa i granit och vid trottoaren finns en sandningslåda.

Analys

Gångvägen och trappan är en god och välanvänd genväg från Herrängsvägen till Vildrosstigen. Vegetationen försämrar ljusinsläppet inom vissa partier. Gångvägen består av hårt packad stenmjölsunderlag, men är ojämn. Trappan saknar ramper. Sandningslådan drar ner intrycket och bör flyttas.

Mål

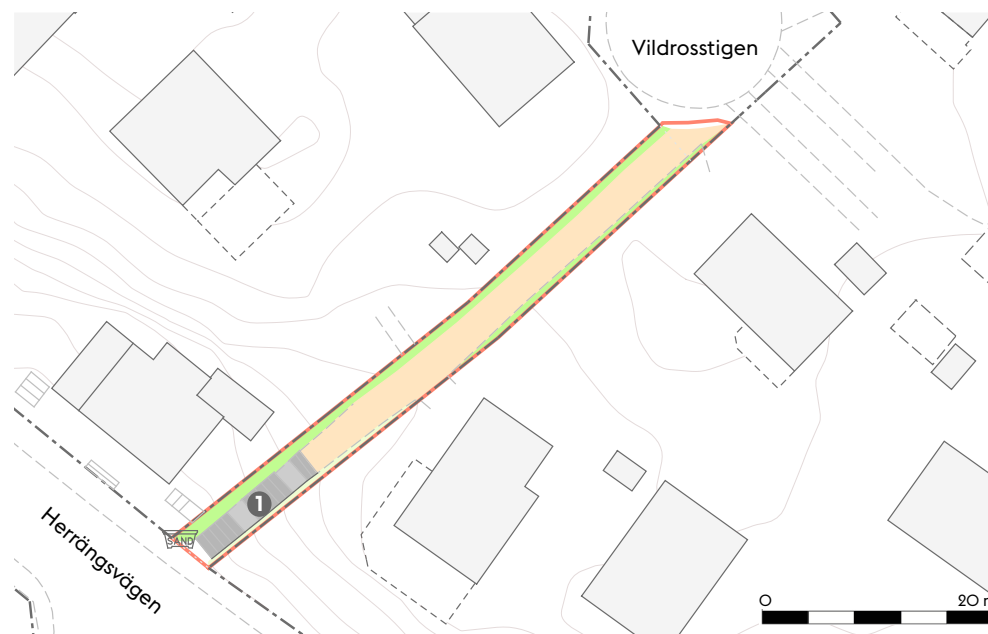
Bevara nuvarande karaktär och öka tryggheten.

Strategi

Värna om ytans funktion som en grönskande genväg mellan villagatorna. Bevara ytornas funktion och intryck genom att låta nuvarande skötselinsatser fortlöpa. Öka tryggheten genom att klippa grenar och ta bort sly som skymmer belysningen. Förbättra intrycket genom att ordna in sandningslådan vid vägen.

Granittrappa från Herrängsvägen mot Vildrosstigen.

1. Trappor.

139. Grönytor vid Segeltorpsvägen- Norrhagsvägen

Beskrivning

Karaktär: Övriga gröna friytor.

Innehåll: Vid korsningen Segeltorpsvägen- Norrhagsvägen finns två separata grönytor. Den norra delen är minst och är formad som en halv oval. Ytan består av en klippt gräsyta som kantas av ett buskage längs med intilliggande villatomt. Den södra delen består av en klippt gräsyta runt en kulle med naturmark med träd, friväxande buskage och en kal bergshäll. Genom ytorna löper en upptrampad gångstig på vardera ytan.

Analys

Ytorna tillför grönska i gatumiljön. I den södra delen ger gräsytan en fin inramning till naturmarken. Intycket dras ner av dåligt gräs i den norra delen. Vegetationen i den södra ytan bör beskäras så att den inte väller in över intilliggande gator.

Öppna gräsytor och naturmark i den östra delen.

Mål

Bevara nuvarande karaktär.

Strategi

Värna om ytornas gröna värden i gaturummet. Bevara ytornas funktion och intryck genom att låta nuvarande skötselinsatser fortlöpa.

14O. Grönytor längs Herrängsvägen

Beskrivning

Karaktär: Övriga gröna friytor (Gatumark).

Innehåll: Intill korsningen Herrängsvägen- Apelvägen finns ett parti med grönytor. På ytorna finns en busshållplats och en rad med högvuxna lönnar. Genom trädens kronor löper en lågt sittande elledning. Vid den norra lönnen finns en föreningsmeddelandetavla.

Analys

Ytan tillför grönska i gaturummet. Intrycket försämras av dålig gräsyta, dåliga grenar i lönnarna och söndervittrad asfalt norr om busshållplatsen.

Gräsyta med busshållplats och lönnar.

Mål

Bevara nuvarande karaktär.

Strategi

Förbättra intrycket genom att reparera gräsytan, beskära lönnarna och laga asfalteringen i trottoaren. Se över möjligheten att gräva ner elledningen.

141. Grönytor längs Långbrodalsvägen

Beskrivning

Karaktär: Övriga gröna friytor (Gatumark).

Innehåll: Längs villaträdgårdarna på Långbrodalsvägen finns ett antal grönytor som kan delas in i tre olika partier. Det första partiet är belägen i väster, vid Vallmovägen. Där finns två separata triangulära gräsytor, varav den ena innehåller ett stort träd. Det andra partiet är belägen i sträckans mellersta del och består av smala remsor av gräs och naturmark mellan trottoaren och villatomterna intill. Det tredje partiet är belägen i öster och innehåller smala gräsremsor med högvuxna träd, varav en ek.

Analys

Långbrodalsvägen är ett av områdets mest använda gator som sammankopplar bebyggelsen i Långsjö med de mer centrala delarna av Älvsjö. Grönytorna tillför grönska och ger volym och karaktär till vägen.

Gräsyta med träd i den västra delen.

1. Det västra partiet, 2. Det mellersta partiet, 3. Det östra partiet.

Mål

Bevara nuvarande karaktär.

Strategi

Värna om ytornas gröna värden i gaturummet. Bevara ytornas funktion och intryck genom att låta nuvarande skötselinsatser fortlöpa.

142. Grönytor längs Svartlösavägen

Beskrivning

Karaktär: Övriga gröna friytor (Gatumark).

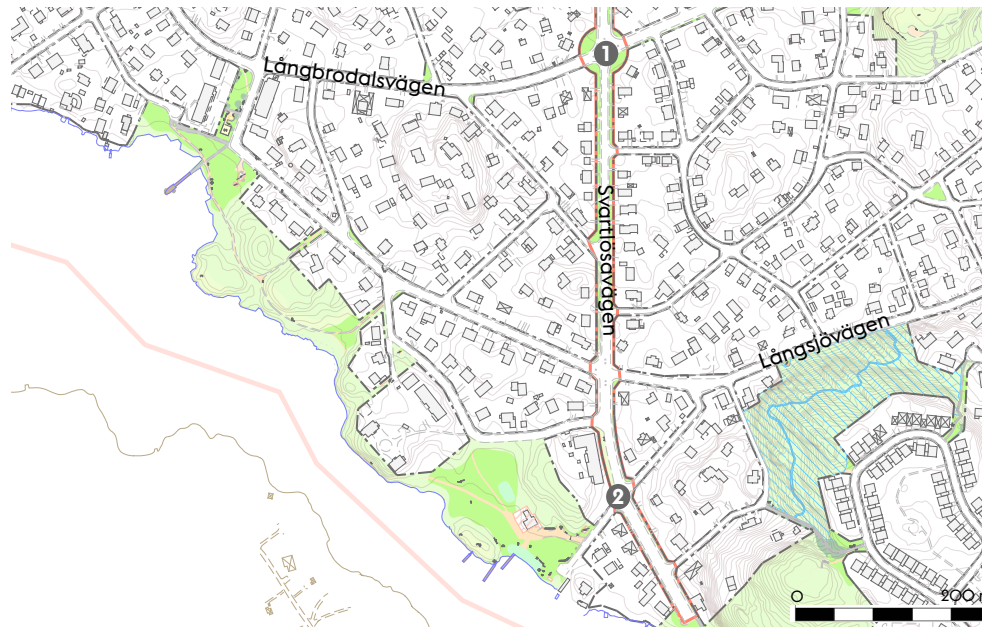
Innehåll: Längs Svartlösavägens södra del finns separata grönytor mellan Långsjöbranten och korsningen med Långbrodalsvägen. Ytorna består mestadels av klippta gräsremсор längs vardera sidan. I korsningen med Strandängsstigen finns en återvinningsstation utanför en förskola. Närmast korsningen med Långbrodalsvägen är marken mer böljande och det finns inslag av naturmark och lövträd. Vid korsningen finns klippta gräsytor intill villaträdgårdar.

Analys

Området är en välanvänd promenadsträcka och en viktig entré till Långsjöbadet. Inom vissa partier försämras intrycket av vegetation som väller in över trottoaren. Återvinningsstationen drar ner intrycket och har en central och olämplig placering intill badplatsens entré.

Vägen kantad av öppen naturmark och gräsytor med lövträd.

1. Korsning med Långbrodalsvägen, 2. Återvinningsstation.

Mål

Bevara nuvarande karaktär.

Strategi

Värna om ytornas gröna värden i gaturummet. Bevara ytornas funktion och intryck genom att låta nuvarande skötselinsatser fortlöpa. Förbättra intrycket genom att se över möjligheten att flytta återvinningsstationen.

143. Grönytor vid Långsjövägen- Myrtenvägen- Gårdsstigen

Beskrivning

Karaktär: Övriga gröna friytor (Gatumark).

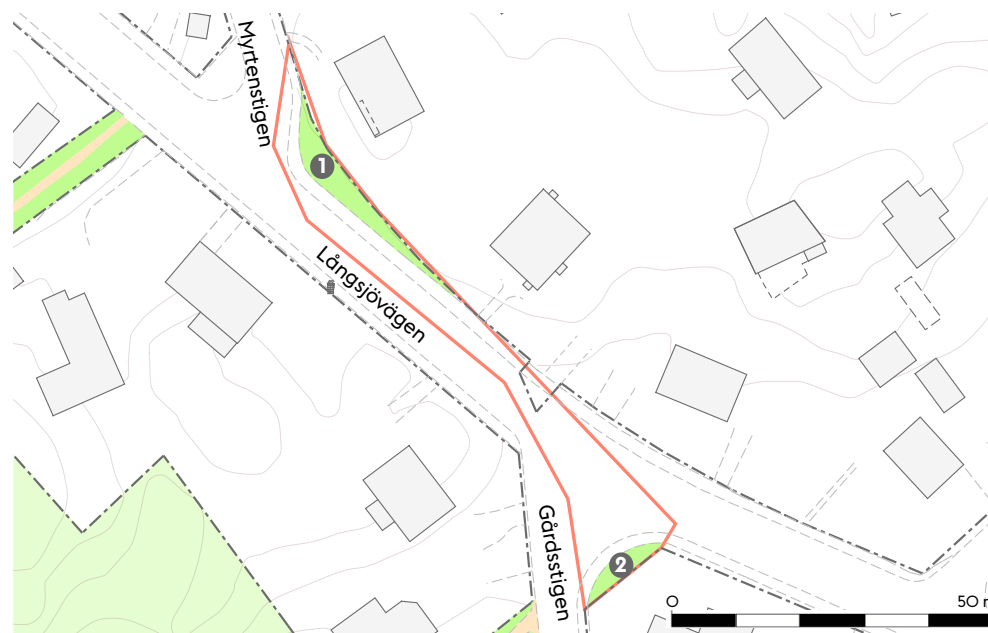
Innehåll: Där Långsjövägen möter Myrtenstigen i norr och Gårdsstigen i söder finns två separata gräsklädda grönytor med buskage. Vid Myrtenstigen innehåller ytan även träd.

Analys

Ytan tillför grönska i gaturummet. Det är viktigt att bevara siktlinjerna närmast trottoarerna genom att hålla gräsyterna öppna.

Gräsremsa intill buskage.

1. Gräsyta med träd och buskage, 2. Gräsyta med buskage.

Mål

Bevara nuvarande karaktär.

Strategi

Bevara ytornas funktion och intryck genom att låta nuvarande skötselinsatser fortlöpa.

144. Grönyta vid Flugstigen-Myggstigen- Karlslundsvägen

Beskrivning

Karaktär: Övriga gröna friitor.

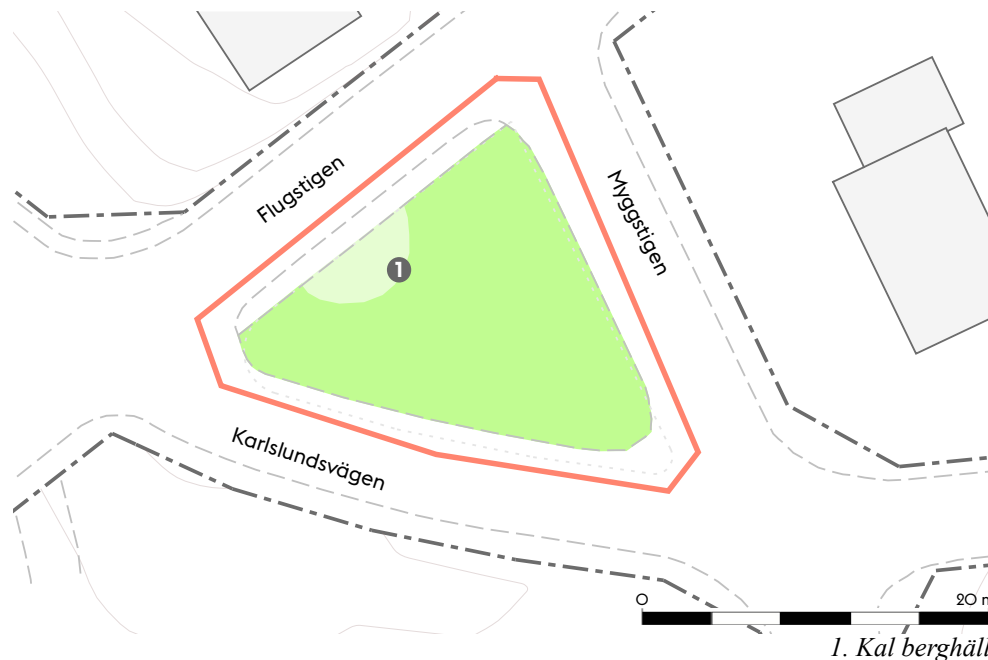
Innehåll: Mellan Flugstigen, Myggstigen och Karlslundsvägen finns en triangulär yta. Ytan består av klippt gräs med björkar och en tall och ett friväxande buskage i den västra delen. I den norra delen finns även en kal berghäll. Längs den norra delen finns en lågt sittande elledning.

Analys

Ytan tillför grönska i gaturummet. Gräsytan ser sliten ut och är i behov av upprustning. Tallen är dålig och uppfylld. I den södra delen finns grus och grenar som drar ner intrycket.

Öppen gräsyta med träd och buskage.

Mål

Bevara nuvarande karaktär.

Strategi

Värna om ytans gröna värden i gaturummet. Bevara ytans funktion och intryck genom att låta nuvarande skötselinsatser fortlöpa. Förbättra intrycket genom att reparera gräsytor och ta bort grus och grenar i den södra delen. Ersätt tallen.

145. Grönytor vid Långsjövägen-Myrvägen

Beskrivning

Karaktär: Övriga gröna friytor (Gatumark).

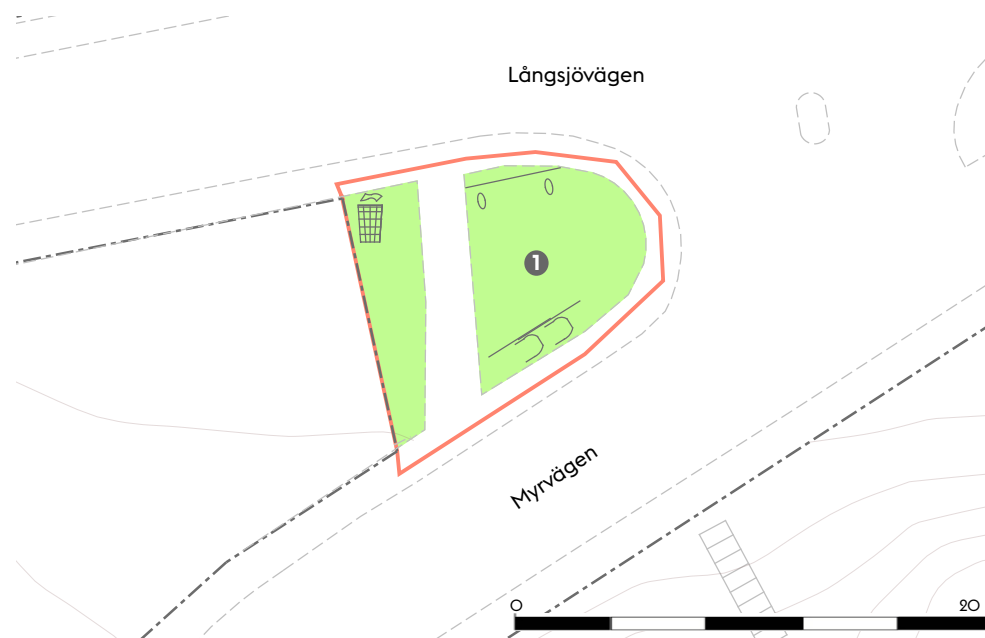
Innehåll: Där Långsjövägen möter Myrvägen finns en yta som gränsar mot en villaträdgård och kantas av en trottoar. Genom ytan löper en kort gångväg mellan Myrvägen och Långsjövägen. Närmast staketet vid villaträdgården finns en remsa med högt gräs. Närmast trottoaren i öster finns en halvcirkelformad yta med högt gräs och en ek. På gräsytan finns även cykelställ och en föreningsmeddelandetavla.

Analys

Skötseln av ytan är eftersatt vilket försämrar intrycket av platsen och korsningen. Cykelställerna är placerade bakom en belysningstolpe och döljs av högt gräs och ogräs vilket gör det svårt att använda. På ytan finns en låg elledning som löper genom ekens kronverk.

Gräsyta närmast trottoar med ek och vägs skyltar.

1. Gräsyta med föreningsmeddelandetavla och cykelställ.

Mål

Utveckla nuvarande karaktär.

Strategi

Inför högre skötselinsatser med gräsklippning och ogrärensning. Ta bort cykelställerna och se över eken. Se över möjligheten att gräva ner elledningen.

146. Grönyta vid Myrvägen

Beskrivning

Karaktär: Övriga gröna friitor.

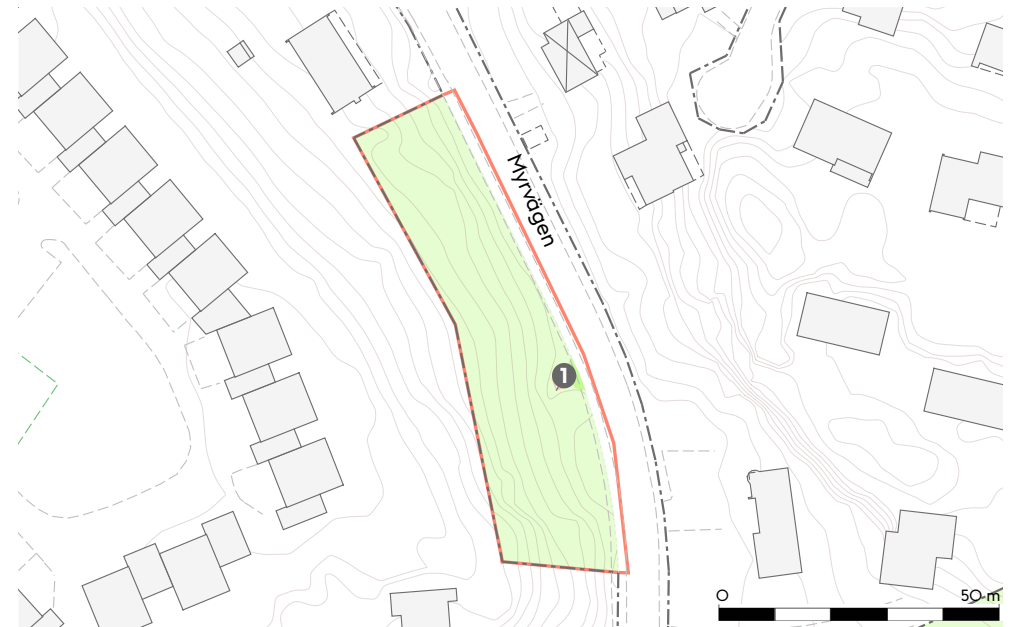
Innehåll: Intill Myrvägen finns en smal och sluttande skogsklädd remsa med naturmark. I väster gränsar sluttar ytan upp mot villor med trädgårdar som är belägna på en höjd. Närmast Myrvägen finns en elstation som kantas av en klippt gräsyta.

Analys

Naturmarken är smal och otillgänglig och har därmed inga höga upplevelsevärden. Naturmarkens fungerar som ett grönskande inslag i gaturummet och som en visuell barriär mellan villorna och vägen. Området har en god kontakt med omgivningen i öster, terrängen försämrar kontakten i väster. Området innehåller höga nivåskillnader och är igenvuxet. Vegetationen skapar dolda och mörka partier.

Stenmur framför sluttande naturmark.

1. Elstation.

Mål

Bevara nuvarande karaktär.

Strategi

Bevara områdets funktion som grönskande inslag i gaturummet. Se till att vegetationen inte väller ut över trottoaren intill.

147. Grönytor vid Långsjövägen- Nyckelpigsvägen

Beskrivning

Karaktär: Övriga gröna friitor (Gatumark).

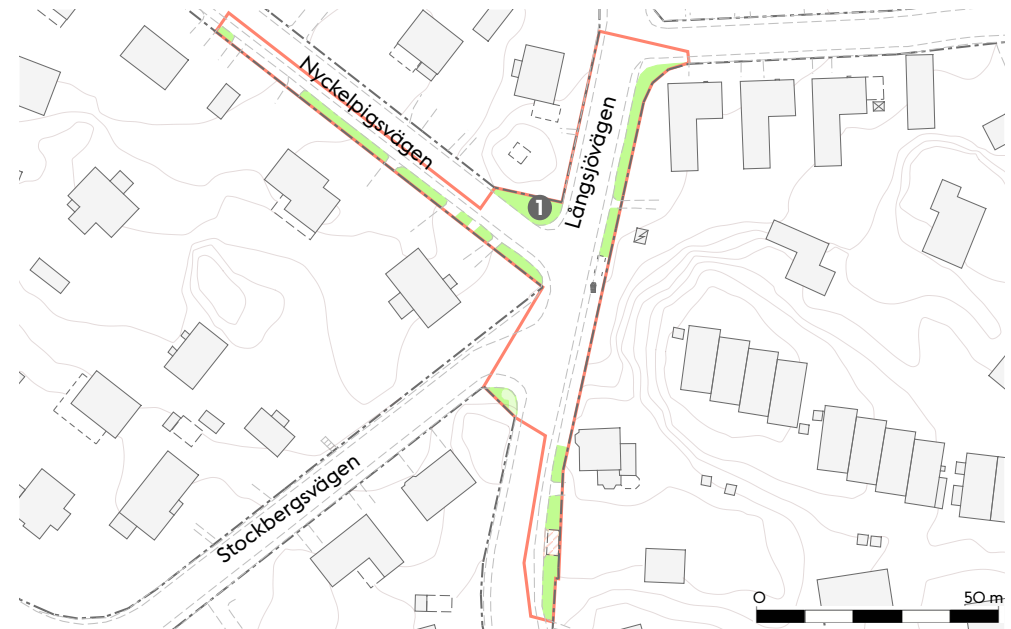
Innehåll: Vid korsningen Nyckelpigsvägen- Långsjövägen finns klippta gräsremsor mellan gatorna och villaträdgårdarna. Mestadels kantas gräsremsorna av klippta buskage och staket mot trädgårdarna. Längs Långsjövägen finns ett par träd och en busshållplats.

Analys

Gräsremsorna är mestadels välskötta och klippta. Det bredaste partiet närmast korsningen behöver dock repareras för att ge ett bättre intryck. På samma yta står även en sned stolpe som bör rätas upp.

Gräsremsa intill vägen.

1. Klippta gräsremsor.

Mål

Bevara nuvarande karaktär.

Strategi

Värna om ytornas gröna värden i gaturummet. Bevara ytornas funktion och intryck genom att låta nuvarande skötselinsatser fortlöpa.

148. Grönytor vid Bergtorpsstigen-Vårgårdavägen

Beskrivning

Karaktär: Övriga gröna friytor (Gatumark).

Innehåll: Där Vårgårdavägen möter Bergtorpsstigen finns en entré till Älvsjöskogen. Närmast skogen finns i korsningen två separerata gräsklädda grönytor. I den ena finns två buskage.

Analys

Ytorna bildar en av skogens entréer och är därmed viktiga att hålla i fint skick. Intrycket försämras av kvarlämnade grushögar och sly.

Gräsremsa intill staket.

Mål

Utveckla nuvarande karaktär.

Strategi

Inför högre skötselinsatser med gräsklippning och ogrärensning. Förbättra intrycket genom att ta bort gruset.

1. Buskage i den norra delen.

Referenser

Digitala källor

Fornsök [Elektronisk resurs]. (red.) (2002). Visby: Riksantikvarieämbetet. Tillgänglig: http://www.fmis.raa.se/cocoon/fornsok/search.html?utm_source=fornsok&utm_medium=block&utm_campaign=ux-test (Hämtad: 2016-02-04)

Miljöförvaltningens kartdatabas, DpMap [Elektronisk resurs]. (red.) (2016). Stockholm: Stockholms stad

Parkdatabasen, DpMap [Elektronisk resurs]. (red.) (2016). Stockholm: Stockholms stad

Sociotopkartan, DpMap [Elektronisk resurs]. (red.) (2009). Stockholm: Stockholms stad

Upptäck naturen söder om Söder (2010). Stockholm: Stockholms och söderorts naturskyddsforeningar. Tillgänglig: <http://stockholms-lan.naturskyddsforeningen.se/wp-content/uploads/sites/26/2013/11/sthlm-sodra-lag2.pdf> (Hämtad: 2016-03-07)

Muntliga källor

Embren Björn; trädsspecialist, Trafikkontoret (2015). Intervju, 16 oktober.

Lans Magnus; ingenjör offentlig belysning, Trafikkontoret (2015). Intervju, 20 oktober.

Malmberg, Karl; miljö- och hälsoskyddsinspektör, Miljöförvaltningen (2015). Intervju, 9 november.

Morling Nina; projektledare, Exploateringskontoret (2015). Intervju, 29 juni.

Pärke, Kajsa; planeringssekreterare, Älvsjö stadsdelsförvaltning (2015). Intervju, 16 november.

Tryckta källor

Samtliga kapitel

Dagerhamn, Elin (2008). *Parkplan Älvsjö- Del 2*. Stockholm: Älvsjö stadsdelsförvaltning och Exploateringskontoret

Den gröna promenadstaden: en strategi för utveckling av Stockholms parker och natur: tillägg till Stockholms översiktsplan Promenadstaden: utställningsförslag maj 2013. (2013). Stockholm: Stadsbyggnadskontoret

Parkskötsel (2015). *Stockholms stad*. Tillgänglig: <http://www.stockholm.se/KulturFritid/Park-och-natur/Parker/Parkskotsel/> (Hämtad 2016-04-14)

Stockholms parkprogram: handlingsprogrammet 2005-2009 för utveckling och skötsel av Stockholms parker och natur: godkänt av Kommunfullmäktige 2006-01-23 (2006). Stockholm: Markkontoret, Stockholms stad

Platsspecifika dokument

Brunius, Patrik (red.) (1985). *Långbro sjukhus 75 år: 1909-1984*. Älvsjö: Långbro sjukhus

Flink, Maria (2013). Vårdprogram för Herrängens gårds trädgård och park. Stockholm: Älvsjö stadsdelsförvaltning och Stadsholmen

Förslag till Skötselplan för Älvsjöskogens naturreservat (2015). Stockholm: Exploateringskontoret, Stockholms stad

Klaesson, Lennart (2008). *Stockholm - en stad för alla: handbok för utformning av en tillgänglig och användbar miljö*. Stockholm: Trafikkontoret, Stockholms stad

Lekplats för alla- program för handikappsanpassning av lekplatser i Stockholms stad (2000). Stockholm: Gatu- och fastighetskontoret

Långbro gård (2003). Stockholm: Gatu- och fastighetskontoret & Stockholms stadsmuseum, Stockholms stad

Långbro park (2007). Stockholm: Exploateringskontoret & Älvsjö stadsdelsförvaltning, Stockholms stad

Långbro park (2001). Stockholm: JM AB

Planbeskrivning Detaljplan för område vid Solberga bollplan (del av Västberga 1:1 m. fl.) i stadsdelarna Solberga och Västberga i Stockholm, S-Dp 2010-09850-54 (2013). Stockholm: Stadsbyggnadskontoret

Plats för trygghet: inspiration för stadsutveckling. 1. uppl. (2010). Karlskrona: Boverket

Skötselplan för Herrängens gård (2014). Stockholm: Conec

Walton, Svante & Klingström, Åke (2009). *Herrängen: 100 år som willastad*. [Stockholm: Effektum]

Foton, kartor och illustrationer

Tagna eller framtagna av projektgruppen där inget annat anges.

Stockholms
stad

Älvsjö
stadsdelsförvaltning

